

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1879.   Andra Kammaren.   N:o 22.

Onsdagen den 12 Mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 3 och 5 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Herr Statsrådet m. m. J. H. Lovén aflemnade följande Kongl. Maj:ts propositioner:

1:o angående medgifvande för framlidne Akademiadjunkten Claes Olof Ramströms dotter Augusta Eleonora Ramström att af den hennes moder å allmänna indragningsstaten tillagda pension få efter modrens frånfälle bibehålla en del; och

2:o angående pension å allmänna indragningsstaten för framlidne Lektorn Frans Wilhelm Hultmans efterlemnade barn.

Herr Talmannen mottog dessa Kongl. propositioner under förklaring, att Kammaren skulle egna desamma grundlagsenlig behandling.

§ 3.

Till Kammaren hade ankommit ett Kongl. Maj:ts utslag, som nu upplästes, lydande sålunda:

Kongl. Maj:ts utslag på de besvär, Organisten Andreas Liljeqvist, Lars Persson, Per Wedin, Olof Nilsson och Hans Persson i Dvästa, Sven Olofsson i Djursta, Jon Jonsson i Häcksta, Per Jonsson i Westertanne, Per Olofsson Walldin i Södra Elgered, Erik Jonsson i Ostertanne, Per Daniel Ljunglöf, Hans Jonsson, Sven Nordin och Per Olof Persson i Åkern, Anders Ericsson i Norråsen,

Abram Erik Norling i Gamsätter, Lars Erik Larsson och Erik Isak Henriksson i Hamre, Lars Erik Eriksson i Tanne och Olof Åkerberg i Vester Tanne, L. Melin, Per Abrahamsson och Pehr Pehrsson i Jättendahl samt H. Holmberg, Hans Persson, J. Wallin, Handlanden T. Fiberg, Gästgifvaren Erik Nilsson, Hans Hansson, Pehr Pehrsson och Olof Andersson i Hassela i underdånighet anført öfver Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Gefleborgs län den 31 December 1878 meddelade utslag angående det i Norra Helsinglands domsaga förrättade val till riksdagsman i Andra Kammaren för påföljande tre år; uti hvilket mål af handlingarne inhemtas, att, sedan domhafvanden i Norra Helsinglands domsaga genom kungörelse i tingslagets särskilda kyrkor tillkännagifvit, att ifrågavarande val skulle hållas den 20 November 1878 samt att de afgifna rösterna den 2 nästpåföljande December komme att å tingsstället i Sanna sammanräknas, så hade samtliga kommuner, med undantag af Jättendals kommun, till domhafvanden inkommit med valprotokoll, hvaremot ordföranden i Jättendals kommunalstämma till domhafvanden öfversändt en af ordföranden ifylld och undertecknad, af Statistiska Centralbyrån i och för statistiska uppgifter angående riksdagsmannaval meddelad blankett, formuläret N:o 3; att valet af domhafvanden afslutats medelst rösternas sammanräknande den 2 December 1878, dervid domhafvanden ansatt att sistnämnda handling icke kunde för behörigt valprotokoll godkännas, helst af densamma icke kunde inhemtas på hvad sätt rösterna afgifvits, i följd hvaraf, och då de deri omnämnda rösterna ej kunde till beräkning upptagas, förre Riksdagsmannen Per Ersson i Vik förklarats vara utsedd till ledamot af Andra Kammaren för Norra Helsinglands domsaga för ofvanberörda tid; att Organisten Liljeqvist hos bemålde Kongl. Maj:ts Befallningshafvande öfver valet anført underdåniga besvär med yrkande att ofvanberörda från ordföranden i Jättendals kommunalstämma insända handling måtte förklaras gällande såsom valprotokoll, och att handlanden Johan Thorell i Bergsjö, hvilken, då de inom Jättendals kommun afgifna röster sammanräknades med öfriga afgifna röster, erhållit de flesta rösterna, måtte förklaras vara utsedd till riksdagsman för valkretsen, samt att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i öfverklagade utslaget funnit klagandens besvär och yrkanden icke förtjena afseende;

Deruti klagandena i underdånighet yrkat ändring; Med Kongl. Maj:ts Högsta Domstol beslutet; Gifvet Stockholms slott den 24 Februari 1879.

Kongl. Maj:t har i nåder låtit Sig föredragas ofvanberörda underdåniga besvär och finner skäl ej vara anført, som kan verka ändring i Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes öfverklagade utslag. Det vederbörande till underdånig efterrättelse länder.

Under Kongl. Maj:ts Sekret.

(Sigill.)

E. A. Westman.

§ 4.

På framställning af Herr Talmannen och i öfverensstämmelse med hvad Herrar Talmän vid hållet talmanssammanträde öfverenskommit att för Kamrarne föreslå, beslöt Kammaren att nästkommande Lördag den 15 i denna månad företaga val dels af tjugufyra valmän för utseende af Riksdagens fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret jemte deras suppleanter och dels af sex suppleanter för nämnde valmän.

§ 5.

Herr Talmannen tillkännagaf, att gemensamma omröstningar komme att anställas i Kamrarnes sammanträden Onsdagen den 19 innevarande Mars.

§ 6.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts på Kammarens bord hvilande nädiga propositioner, nemligen:

1:o angående indragning till statsverket af fyra länsmansboställen inom Jönköpings och Malmöhus län;

2:o angående upplåtelse åt Qvibille församling från förra landshöfdingebostället Biskopstorp N:o 1 af ett till tomtplats och planteringsland för en småbarns- och slöjdskola erforderligt jordområde;

3:o angående afsöndring af jord från hemmanen Ridön till byggnadsplats m. m. för folkskola;

4:o angående afsöndring af jord från förra regementspastorsbostället Vesterhus för utvidgning af Frösö mötesplats i Jemtlands län; och

5:o angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter handlanden i Arboga C. P. Pettersson.

§ 7.

Efter föredragning dernäst af Herr *Jöns Rundbäcks* motion, N:o 127, angående underdånig skrifvelse med begäran om revision af de författningar, som afse upprättandet af markegångstaxor m. m., blef denna motion hänvisad till Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2.

§ 8.

Föredrogos, men blefvo för andra gången bordlagda:

Bevillnings-Utskottets Betänkanden N:is 3 och 4; samt

Lag-Utskottets utlåtanden N:is 10, 11 och 12.

§ 9.

Skedde föredragning af Stats-Utskottets utlåtande N:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Andra hufvudtitel.

Punkten 1.

Bifölls.

Punkten 2.

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.*

Kongl. Maj:t hade äskat Riksdagens medgifvande, att till kolonien vid *Hall* måtte från innevarande års början tills vidare få från det under rubrik: *fångvården* uppförda förslagsanslaget till *fångars vård och underhåll* utgå ett bidrag, beräknadt efter femtio öre för dag af hvar och ett barn till ett antal af högst 150, som, på grund af domstols beslut eller uppå polis- eller kommunalmyndighets anmälan, vore derstädes till vård och uppfostran intaget, dock att såsom vilkor för detta bidrag bestämdes, att för den till minne af konung Oscar I och drottning Josefina år 1873 stiftade förening blefve upprättade och Kongl. Maj:ts pröfning underställda sådana stadgar, som Kongl. Maj:t funne lämpliga och för koloniens vid *Hall* verksamhet i ofvan angifna rigtning betryggande.

Utskottet, som i förevarande punkt yttrat sig öfver berörda nådiga framställning, hade på anförda skäl hemställt,

att samma framställning icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Ordet begärdes af

Hans Excellens Herr Statsministern, Friherre De Geer, som anförde: Herr Talman! Mine Herrar! Bland de skäl, som Stats-Utskottet anført för afslag å Kongl. Maj:ts framställning angående bidrag till förbättringskolonien vid *Hall*, finnes ett, hvilket jag för min del icke kan fränkänna all giltighet. Det är nemligen att för denna koloni icke ännu finnes stadfästadt något reglemente, af hvilket man kan inhemta en tillförlitlig kännedom om de anordningar, som för denna koloni äro afsedda. Samma betänklighet framstälde

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.*

(Forts.)

sig väl också för mig, då fråga först väcktes om ifrågavarande anslag. Men då jag hade mig bekant, att denna anstalt, som redan är i full verksamhet, är bildad efter de bästa mönster som finnas utomlands; då det icke ifrågasattes, att något statsbidrag skulle till inrättningen utgå, förrän ett reglemente blifvit af Kongl. Maj:t pröfvadt och fastställt, och då det icke heller var fråga om annat än, att anslaget skulle beviljas blott tills vidare, så att Riksdagen skulle vara i tillfälle att indraga detsamma, derest frukterna af det beviljade understödet icke visade sig tillfredsställande, ansåg jag mig, oaktadt nämnda betänklighet, böra tillstyrka Kongl. Maj:t att sätta Riksdagen i tillfälle att, om den så ville, genom understöd bidraga till utvecklingen af en af de allra viktigaste länkarne i ett väl ordnad penitentiär-system. Det är nemligen af erfarenheten bekräftadt, att de personer, som redan i barndomen förfallit till brott och sedan lemnats åt sig sjelfva, vida oftare än de, som först vid mognare ålder beträdt brottets bana, göra brottet snart sagdt till ett yrke och blifva samhällets farligaste fiender; och det ligger således stor vikt på att i tid söka taga hand om sådana brottslingar och söka ombilda dem till nyttiga medborgare. Detta är dock en uppgift, som är förenad med betydligt större svårigheter än den, som föreligger för vanliga uppfostringsanstalter för värlösa barn. Här måste nemligen de brottsliga anlagen ryckas upp med sjelfva roten; det är icke tillräckligt, att för tillfället gifva dem håg för en bättre lefnad, de måste kvarstanna så länge i anstaltens vård, att de vinna nödig karaktersfasthet, för att icke vidare återfalla i sina naturliga böjelser och vanor; och de måste vidare undervisas så, att de vinna tillräcklig skicklighet i något yrke, för att sedermera kunna slå sig ut på hederlig väg. För att ernå allt detta fordras, att de kvarhållas vid anstalten en längre tid, att de ställas under den noggrannaste tillsyn, och att de hafva tillgång på utmärkte och nitiske lärare i de yrken, för hvilka de kunna hafva fallenhet, och till hvilka de i följd af sin födelseort äro hänvisade. En sådan anstalt är förenad med ganska stora kostnader. Efter den erfarenhet, som hittills är vunnen vid Hall, uppgår kostnaden för hvarje särskild elev derstädes till nära 400 kronor. Det kan måhända synas, att, äfven med detta stora belopp, det bidrag, som begärts af staten, med afseende å inrättningens egna tillgångar, kan vara nog stort, helst inrättningen af den kommun, till hvilken den intagne eleven hör, i de flesta fall betingat sig ett bidrag af 150 kronor om året. Men härvid måste tagas i betraktande, att inkomst från kommunen i allmänhet icke kan påräknas mer än under tre år, då det deremot anses nödvändigt, åtminstone i de flesta fall, att behålla eleven vida längre tid i inrättningen. I andra länder är i allmänhet antaget, att, för vinnande af pålitliga resultat, sådana ynglingar icke böra utsläppas från anstalterna förrän de åtminstone närma sig 20 års ålder. I händelse bidrag af staten kunde vinnas, vore det ock att hoppas, det sådana för brott sakfälda ynglingar, som af domstol dömts att

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.

(Forts.)

hållas i allmän uppfostringsanstalt, jemväl skulle kunna å inrättningen intagas, äfven om någon kommun icke kan kännas skyldig att för dem lemna bidrag. I andra länder, der sådana inrättningar äfven finnas, har det också öfverallt visat sig nödvändigt att understödja dem med statsmedel, ehuru stora donationer af enskilda personer lemnats för ändamålet. I Frankrike t. ex. betalas i allmänhet af staten för hvarje elev, som är på en likartad anstalt intagen, 70 à 75 centimer om dagen efter deras ålder, hvilken summa ungefär motsvarar det belopp, som nu är af Riksdagen begärdt. Men som sådana anstalter icke kunnat åstadkommas genom enskildas bidrag till det antal, som svarat mot behovet, har franska staten helt och hållet på egen bekostnad organiserat åtskilliga sådana anstalter, och der finnas för närvarande dylika anstalter, ställda under allmän kontroll, till ett antal af omkring 40. I England lära finnas till och med 65 dylika anstalter. Så vidt jag har mig bekant, stå de alla under enskild förvaltning och anses såsom enskilda inrättningar, men staten understöder dem med ett belopp, som varierar mellan 5 och 7 shilling sterling för hvarje person i veckan.

Bland dem, som gjort penitentiärfrågan och fängvården till studium, är såsom axiom antagen nödvändigheten af inrättningar af ifrågasvarande art och deras ställande under allmän kontroll; och af sakkunnige personer är för mig uppgifvet, att Sverige och Preussen äro de enda länder, der sådana inrättningar under allmän kontroll ännu saknas.

Om nu Riksdagen afslår det ifrågasatta understödet, föreställer jag mig väl, att Hall icke därför kommer att såsom förbättringskoloni helt och hållet upphöra; men dess verksamhet kommer naturligtvis att i betydlig mån inskränkas, så att den på långt när icke kan motsvara det behof, som redan förefinnes. Skulle åter Riksdagen bevilja det begärda anslaget, är det att hoppas, att kolonien vid Hall, med oegennyttigt nit ledd af de aktade och framstående män, som tagit den om hand, och med den icke obetydliga grundfond, som inrättningen eger, skall kunna åstadkomma en lika välgörande verksamhet här i vårt land, som sådana anstalter visat sig utöfva i andra länder. Och om detta inträffar, är det ganska visst, att den ifrågasatta utgiften skall leda till besparing på just samma anslag, af hvilket den skulle utgå — och detta oberäknadt den ännu större vinsten för samhället att återvinna flera af sina förlorade barn, som eljest kunna blifva dess farligaste fiender.

Herr Gustaf Ericsson: Jag hade kunnat afstå från ordet, sedan Hans Excellens Herr Justitieministern yttrat sig och, efter mig, ordet blifvit begärdt af en person med långt större förmåga att uttrycka sina åsikter, än hvad jag eger. Men det torde likväl icke anses förmätet, om äfven jag lägger ett och annat ord till hvad som i frågan kan anföras.

Ehuru vän af sparsamhet, synes mig här icke vara något rätt

väl valdt tillfälle att göra besparingar, ty helt visst beror samhällets och fäderneslandets framtid på den uppfostran, som den uppväxande ungdomen får åtnjuta. Man skall säkerligen finna, att, om dessa unga varnartade brottslingar få hafva frihet att omkring sig skapa nya brottslingar, sådant icke sker till fäderneslandets båtnad. Det har därför varit mig angeläget att söka förskaffa mig de upplysningar, som stått att erhålla uti denna fråga, som så lifligt intresserar mig.

Uti en mig lemnad uppgift härom yttras: Åkerbrukskolonien vid Hall, som af Oscar—Josefina-föreningen för 212,000 tusen kronor inköptes 1875 för att derstädes skulle anläggas en uppfostringsanstalt, eller s. k. »Åkerbrukskoloni», efter mönstret af den kända anstalten Mettray i Frankrike, är belägen vid en vik af Östersjön, $\frac{1}{2}$ mil från Södertelje. Utom de förut varande bygnaderna äro här uppförda (för ca 30,000 kronor pr st.) tvenne större fullt färdiga stenhus af två våningar, innehållande skol- och lekrum, samt sofrum och matsalar och afsedda att hvardera inrymma 50 gossar. Hösten 1878 har en tredje dylik byggnad kommit under tak och väntar sin inredning (då medel dertill kunna erhållas).

De gossar, som vid Hall upptagits, och hvilkas ålder vid inträdet i kolonien ej får öfverstiga 15 år, hafva tillsammans utgjort 89, af hvilka 42 tillhöra Stockholm, 33 öfriga städer och 14 landsbygden. 32 äro födde af i äktenskap stadda personer utan särskildt kända sedliga lyten, 29 af sådana för sedligt förfall notoriskt bekanta, 6 af personer, som för brott undergått bestraffning, och 22 af oäkta börd.

Vid Åkerbrukskolonien på Hall, Oscar—Josefina-föreningens uppfostringsanstalt för varnartige gossar, äro f. n. intagna 87 elever, af hvilka

36	äro	15	år	och	derutöfver
17	»	14	år		
34	»	ännu	ej	14	år gamla.

Bland dessa hafva ej mindre än 74 st., d. v. s. 85 %, före sin ankomst till kolonien såsom minderårige föröfvat upprepade tjufnadsbrott, för hvilka de flesta varit tilltalade inför domstol eller polismyndighet, hvarjemte 7 af dem äro vid kolonien intagne på grund af domstolsbeslut, jemlikt 5 kap. 1 § Strafflagen.

De vid Hall intagne gossarnes bedröfliga lifshistoria, som framgår af de polisrapporter och öfriga handlingar, rörande ådagalagd verklig vanart, hvilka utgöra ett nödvändigt vilkor för vinnande af inträde vid uppfostringsanstalten, visar ty värr allt för klart, att nästan samtliga skulle omedelbart, efter uppnådd kriminell myndighetsålder, för begångna brott måst hafva intagas å statens fängelser, så framt de ej dessförinnan blifvit föremål för den omsorgfullaste vård; och för att närmare belysa, i hvilken hög grad, förutom hos ofvan-

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)*

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)

nämnde 7 gossar, om hvilka domstol förordnat att de i allmän uppfostringsanstalt måtte insättas, varnarten gifvit sig tillkänna, torde följande ingalunda enstaka exempel få anföras:

Ang. N:o 17, Carl August A. från Stockholm, född 1 April 1863, ankom till kolonien d. 22 Juni 1876.

1873 d. $\frac{26}{9}$ i Stockholms poliskammare varnad för olofligt tillgrepp.

» d. $\frac{8}{11}$ i Stockholms poliskammare varnad, för det han dels i sällskap med andra gossar, dels ensam tillgripit 1 förstugulampa, 30 R russin, 1 rakknif och 1 sax ur läst kista.

1874 d. $\frac{26}{10}$ tilltalad vid Stockholms Rådstufvurätt »för det han vid upprepade tillfällen tillgripit, säcktals med lump, ur ett sådant upplag i Stadsgårdshamnen, hvarefter saknats 17 säckar med 50 lispund lump, värd 135 kronor.»

» d. $\frac{23}{12}$ i Stockholms poliskammare varnad för det han under julmarknaden, från minst 7 personer, ur deras särskilda stånd tillgripit en mängd persedlar.

1875 d. $\frac{31}{5}$ begått åtskilliga tillgrepp, hvarför han på Öfverståthållare-embetets föranstaltande intogs å försörjningsinrättningen i Stockholm; uttogs kort derefter af modren, strök omkring sysslolös och begick tjufverier.

1875 d. $\frac{3}{12}$ häktad och derefter intagen å försörjningsinrättningen för det han:

1:o) å Skeppsbron sönderskurit kaffebalar och derur tillgripit kaffe;

2:o) vid försäljandet här af från köparen tillgripit 10 kronor, tvenne guldnnycklar m. m.

3:o) i en annan butik tillgripit ett mikroskop m. m.;

4:o) å Skeppsbron tillgripit diverse klädespersedlar ur en säck;

Kort derpå uttagen från försörjningsinrättningen af modren och

1876 d. $\frac{9}{6}$ instäld i Stockholms poliskammare för tillgrepp af 12 kronor m. m. från en diskåda i ett mjölkmagasin.

»Vid de flesta af ofvanstående tillgrepp, som utgöra *minst 22 särskilda brott*, har gossen A. utgjort ledare för andra gossar.»

I rapport af den 8 Juni 1876, som legat till grund för ofvan nämnda utdrag, tillägger Stadsfiskal P. Cederborg: »Han — gossen A. — är dessutom i saknad af hvarje tillstymmelse till vård och ledning åt det bättre, emedan hans moder, arbetskarlsenkan C. A., hos hvilken han för närvarande vistas, mestadels ligger sjuk och sjelf under sist förflutna år undergått bestraffning för första resan stöld. En påtaglig följd af dessa förhållanden blir att, om denna hemställan ej kan leda till något resultat» — nemligen angående gossens intagande å Halls uppfostringsanstalt — »gossen

A. hädanefter som hitintills får sysslolös springa omkring å gator, torg och i hamnarne, samlande andra pojkar i sitt sällskap och, förutom utöfvandet af hvarjehanda okynne och ofog, göra stöder här och hvar samt skapa nya brottslingar».

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)*

»Enligt hvad poliskammarens i Karlskrona diarier gifva vid handen, har gossen Axel Ferdinand E. . . . från nämnde stad derstädes varit tilltalad

år 1875,	3	gånger	för	5	särskilda	tillgrepp
» 1876,	7	»	»	11	»	»
» 1877,	3	»	»	6	»	»

samt af Rådstufvurätt nu dömts att för snatteri af målsman agas.

Karlskrona i Fattigvårdskontoret den 20 Nov. 1877

Ernst v. Heidenstam».

Således ett officiellt intyg. Af det anförda exemplet synes, att i landsortstäderna de unga vanartige ej stå mycket efter hufvudstadens. Jag skulle derföre taga mig friheten hemställa till denna Kammare, huruvida den icke i betraktande af det stora behof, som här ligger för handen, skulle vilja i denna punkt bifalla Kongl. Maj:ts proposition.

Jag vill erinra om, att dessa olyckliga barn, huru långt på vanarnernas och brottens bana de än må hafva hunnit, likväl äro födda människor och lika oskyldiga till det lif, som bereds dem genom fattigdomen, som de, hvilka äro födda till rikedom och bättre vård, och jag vädjar i detta fall till dem, som kunna hafva vårdare för sina kära, då de utskicka dem, hvilka tillse, att de icke komma i något dåligt sällskap, till dem, som veta, att fattigdomen ofta drifver maken och maken att för försörjning af dessa de sina lemna dem utan tillsyn, medan de förskaffa sig och de sina dagligt bröd.

Jag skall emellertid icke längre uppehålla Kammaren, utan vågar vördsamt anhålla, att Kammaren ville bifalla Kongl. Maj:ts nådiga framställning och afslå Utskottets förslag, emedan, om jag ser saken från rent menklig synpunkt, det synes ligga nära till hands, att den talar för sig sjelf och, om jag åter ser den från rent ekonomisk synpunkt, det väl icke lärer vara mer än en tanke derom, att hvad staten för ifrågavarande ändamål utlägger är en sparpennig, som i framtiden återgäldas sjufaldt.

Det synes mig ligga i så väl hela mensklighetens i allmänhet som särskildt i föräldrars välförstådda intresse att bifalla detta förslag, och jag ber derföre, Herr Talman, att få yrka bifall till Kongl. Maj:ts nådiga framställning.

Herr Hedin: Herr Talman! Då jag med synnerligen stor tillfredsställelse mottagit Kongl. Maj:ts proposition om understöd för kolonien vid Hall, har jag naturligtvis icke utan smärta kunnat

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)

taga del af Stats-Utskottets afslående hemställan i denna punkt. För den i min tanke stora och angelägna sakens skull vågar jag bedja Kammaren, att, huru dess beslut än må komma att utfalla, den täcktes med någon grad af välvilja lyssna till skälen för en åsigt, afvikande från Stats-Utskottets.

För någon tid sedan utdelades till Kammarens ledamöter Fångvårdsstyrelsens berättelse för 1877. Af denna berättelse inhemtas, att antalet af de nämnda år till fängelserna i riket nykomna straffarbetsfångar under 20 års ålder var 209. Af en tabell, intagen i generaldirektörens för fångvården för några dagar sedan utgifna skrift: »La Suède, ses progrès sociaux et ses institutions pénitentiaires», framgår, att under de 10 åren 1868—1877 här i riket dömts till straffarbete icke mindre än 2,330 personer under 20 års ålder, det är 233 i medeltal om året, och af dessa voro icke mindre än 1,055 helt unga brottslingar under 18 år, från och med fyllda 14 till och med fyllda 17 år.

I dessa siffror framträder, från en sida sedt, ett socialt problem, som synes mig väl vara värdt statsmaktens uppmärksamhet, i vårt som i andra land, fullt ut lika mycket, som *den* sociala fråga, hvilken man så mycket och med så mycken öfverdrift omordat under namn af striden mellan kapital och arbete.

Har nu denna angelägenhet i vårt land tillvunnit sig den uppmärksamhet och det deltagande, den förtjenar, och som för densamma påkallas lika mycket af samhällets välförstådda intresse, som af människokärlekens bud? I stället för att derom säga mitt enskilda tycke, ber jag att få anföra några ord af en man, hvilkens officiella ställning och genom en långvarig embetsutöfning vunna insigt och erfarenhet gifva dem vigten och giltigheten af en auktoritet.

I en till Kongl. Maj:t år 1877 ingifven och på Kongl. Maj:ts befallning till trycket befordrad rapport öfver en året förut företagen resa, hvarunder generaldirektören för fångvården studerat fångvårdsväsendet i de tyska staterna samt Belgien och Schweiz, yttrar han: »Vid sidan af straffbehandlingen, men af lika, om ej af större betydelse än denna, äro de åtgärder, som afse förekommandet af brott och återfall deri. I detta afseende står Sverige långt efter ej blott Storbritannien, som länge varit känt för sin verksamhet härutinnan, utan ock efter alla de länder på kontinenten, jag besökt.»

Männe detta förhållande under de senast förflutna två åren ändrats till ett bättre? Jag tror det näppeligen, ty i den af generaldirektören för fångvården helt nyss utgifna skrift, som jag redan citerat, säger han sig vara nödgad »att medgifva, det vårt land står tillbaka för åtskilliga andra länder i fråga om åtgärder att, så vidt möjligt är, förekomma brott och undanröjda orsakerna dertill». Jag tror mig icke göra mig skyldig till någon vrång tydning, när jag låter orden »åtskilliga andra länder» betyda detsamma som de flesta eller nästan alla andra civilicerade länder. Och om så är, skall då

den svenska staten längre stanna utanför den allmänna civilisatoriska rörelse, som afser att från lastens och brottets väg återföra de vanartade barn, hvilka, så snart de uppnått kriminell minimiålder, skola till ett antal af tvåhundra eller mera om året gå att befolka våra straff-arbetsfängelser?

Stats-Utskottet har sjelft citerat stadgandet i 5 kap. 1 § Strafflagen, att barn, som begått eljest straffbar gerning, men på grund af minderårighet är strafflös, kan efter domstols förordnande insättas i allmän uppfostringsanstalt, om tillgång dertill finnes; men Stats-Utskottet tillägger, att lagstiftaren näppeligen likväl tänkt sig, att det skulle åligga staten att anordna eller underhålla sådana inrättningar. Det kan stundom vara vanskligt att med bestämdhet afgöra, hvilken lagstiftarens mening verkligen må hafva varit, men i detta fall vågar jag tro, att Stats-Utskottet till äfventyrs misstagit sig i sin åsigt. Om jag går tillbaka till 1840 års riksdagsförhandlingar — utgångspunkten för fängvårdsreformen i Sverige — finner jag, att dåvarande statsutskott i ett afstyrkande utlåtande öfver ett begärdt statsanslag för en uppfostringsanstalt i Malmöhus län, anförde den betänkligheten, att den ifrågavarande anstalten vore »helt och hållet enskild». Detta motiv, sammanställt med Stats-Utskottets erkännande, att det skulle vara i hög grad vådligt, såsom orden föllo i det citerade statsutskottsbetänkandet, att intaga barn i de dåvarande korrektionsinrättningarna, synes mig indirekt antyda, att man redan på den tiden icke var helt och hållet främmande för den tanken, att staten sjelf skulle åtaga sig att inrätta och underhålla anstalter för vanartad ungdoms och unga brottslingars förbättrande. Flyttar jag mig något längre fram i tiden, så synes mig samma resultat framgå af det förslag till straffbalk, som 1844 afgafs af dåvarande lagberedning. Detta förslags 7 kap. § 1 innehåller samma bestämmelse som den, hvilken vi återfinna i 5 kap. 1 § af nu gällande strafflag. Till detta förslag äro fogade tvenne reservationer mot bestämmelsen i anförda 7 kap 1 §. I den ena afgifven af lagberedningens ledamot Grefve Spens, yrkades att orden »allmän uppfostringsanstalt, om tillgång dertill finnes» skulle utbytas mot »tjenlig uppfostringsanstalt», på det att genom borttagande af orden »om tillgång dertill finnes», skulle, såsom han sade, uttryckligen antydas, att det borde åligga staten att upprätthålla sådan anstalt. En annan reservant, Hofrättsrådet Wretman, yrkade utslutande af hela denna bestämmelse »eller i allmän uppfostringsanstalt insättas, om tillgång dertill finnes», ty, säger han, »bibehållandet af den ifrågavarande föreskriften i lagen förutsätter skyldighet för statsverket att anskaffa dertill tjenliga inrättningar samt bekosta sådana barns underhåll och uppfostran». Vore, tillägger han, meningen icke denna, borde icke lagen innehålla en sådan föreskrift, som under slik förutsättning icke kunde uppfyllas. Vile man blott gifva anvisning å sådana uppfostringsanstalter, som kunde uppstå genom enskild välgörenhet, så vore en sådan anvisning icke lämp-

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)*

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.

(Forts.)

ligen föremål för ett stadgande i allmän lag. Denne reservant befarade, att stadgandet skulle kunna föranleda till alltför öfverdrifna kostnader för staten, emedan måhända många fattiga och för sina barns väl likgiltiga föräldrar skulle med nöje omfatta tillfälle att på staten öfverflytta sin pligt att draga omsorg om barnens uppfostran och vård. Denna farhåga förklaras genom skiljaktigheten i det då föreslagna stadgande angående den kriminella minimiåldern och det nu gällande. Detta strafflagsförslag faststälde den kriminella minimiåldern till 10 år, under det nu gällande lag bestämmer den till 15 och i vissa fall till 14 år. Med det förstnämnda stadgandet skulle man visserligen kunna befara, att dessa förbättringsanstalter skulle begagnas icke blott till uppfostringsanstalter för unga brottslingar, utan äfven såsom välgörenhetsanstalter för föräldralösa eller eljest försummade barn i allmänhet.

Men hvad som nu än må hafva varit lagstiftarens tanke, på den tid, då strafflagen skrefs och derförinnan, så är det fullt visst, att lagstiftaren, för så vidt hans tanke får anses vara af Riksdagen uttalad, sedermera icke endast tänkt utan till och med inför Kongl. Maj:t uttalat just den tanke, Stats-Utskottet här förkastat, eller hvilken Stats-Utskottet icke vill hos lagstiftningen förutsätta. Riksdagen har ju år 1873 i skrifvelsen No 93 hos Kongl. Maj:t anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida ej strafflagen och författningarne angående verkställighet af straffarbete och fängelse borde undergå förändring i den syftning, att förbrytare under aderton år måtte kunna, i stället att, för undergående af ådömdt straff, hållas i de vanliga straffanstalterna, insättas i särskilda af staten eller med Konungens tillstånd af enskilde inrättade förbättringsanstalter, der en för deras sedliga upptuktelse och fysiska utveckling mera ändamålsenlig behandling kan dem egnas, samt att Kongl. Maj:t behagade till nästa Riksdag framlägga de förslag i ämnet som påkallar Riksdagens medverkan eller godkännande.

Det var säkerligen icke af förhastande Riksdagen år 1873 gjorde en sådan hemställan till Kongl. Maj:t. Uppmärksamheten hade då nyligen blifvit fäst vid denna angelägenhet genom Justitierådet Olivecronas året förut utgifna bekanta skrift: »Om återfall i brott», och den redogörelse derför, som inlutit i justitieombudsmannens embetsberättelse till 1873 års Riksdag. Af denna skrift erfor man, att på den tiden i Frankrike funnos af staten upprättade icke mindre än 5 förbättringskolonier, samt att staten dessutom lemnade understöd åt 24 sådana för gossar och 16 för flickor; att detta antal sedermera betydligt tillökats, hafva vi nyss af Hans Excellens Herr Statsministerns anförande fått veta. På Riksdagens nyss anförda framställning år 1873 utgör, såsom mig synes, Kongl. Maj:ts nu föreliggande proposition ett svar i sak, om än icke i form, om äfven indirekt. Jag skall söka förklara på hvad sätt och i hvad mån.

Riksdagens framställning år 1873 har, tack vare Regeringens och Fångvårdsstyrelsens omsorger, redan förut burit frukt, ity att,

som allmänt bekant torde vara, man å Nya Varfvet vid Göteborg inrättat en straffanstalt för sådana till straffarbete på viss tid icke utöfver 2 år dömda förbrytare, hvilka vid strafftidens början icke uppnått 18 år. För de unga förbrytare mellan 15 och 18 år, hvilka icke gjort sig skyldige till så svårt straff som mera än två års straffarbete, finnes emellertid icke ännu någon särskild penitentiärinrättning, utan för dem bibehålles fortfarande samma straffbehandling som för äldre straffångar. Det är just denna brist det nu föreliggande förslaget afser att afhjelpa. Det är visst sant, att kolonien på Hall icke emottager gossar öfver 15 år, och att således, äfven om för öfrigt lagstiftningen sådant medgäfvé, domstolarne icke skulle kunna skicka dit förbrytare, som uppnått kriminell myndighetsålder, ynglingar emellan 15 och 18 år. Men hvem som mera tror på och väntar mera utaf den preventiva fängvården än af den, som söker verka på redan utlärdade förbrytare, för den är i sanning otvifvelaktigt, att inrättandet af förbättringsanstalter för vanartade barn är det bästa steg som kan tagas i syfte att befria samhället från bekymren för de unga förbrytare, som uppnått den ålder, att straffbar gerning ej längre är strafflös. Ty dermed angriper man ju det onda vid dess källa, i dess begynnelse. Det är de vanartade barnen, som utgöra de unge straffångarnes plantskola. Och ur de senares led utgå lifstidsfångarne. Upphäf orsaken, så skall man äfven i samma mån upphäfvá verkan!

Stats-Utskottet har vidare uttalat den farhågan, att detta skulle vara begynnelsen till att på staten lägga hela omsorgen om upprättandet och underhållet af dessa förbättringsanstalter. Men först och främst är nu alls icke fråga derom. Och för så vidt jag vet, hafva ju dessutom alla, som i vårt land gjort sig till målsmän för penitentiärreformen, varit ense om, att sådana förbättringsanstalter böra utgå från enskildes initiativ samt väsentligen upprätthållas genom enskildes nit och intresse, om än med understöd af staten. Man har dervid stödt sig vid den erfarenhet, som kan hemtas från andra länder, der försök gjorts med båda systemen. Då Utskottet vill till den enskilda välgörenheten, såsom hittills, samt till lands-ting och kommuner hänvisa denna angelägenhet och rent af kallar förbättringsanstalterna för välgörenhetsinrättningar, synes Stats-Utskottet hafva sammanblandat tvenne, hvar för sig behöfliga och förträffliga, men väsentligt skilda saker. Att taga vård om de öfvergifna och föräldralösa barnen är otvifvelaktigt kommunens pligt; och detta kan ofta gå för sig på annat sätt än genom inrättandet af särskildaanstalter, såsom genom barnens utlemnande till lämpliga fosterföräldrar. Här är nu icke fråga om att på statens bekostnad befria kommunerna från denna pligt; här är icke fråga om någon välgörenhetsinrättning för fattiga, vanvårdade barn i vanlig mening, utan förbättringsanstalter i ordets egentliga betydelse, om hvad Hans Excellens Statsministern kallade en vigtig länk i statens penitentiär-system. Det är för öfrigt vanskligt att, såsom Stats-Utskottet gjort,

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.*

(Forts.)

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.*

(Forts.)

räkna på de enskilda välgörenhetsinrättningarna, ty af en uppgift, meddelad i den redan citerade skriften af generaldirektören för fångvården, framgår, att blott sju sådana uppfostringsanstalter som den, hvarom Stats-Utskottet talar, för närvarande finnas i vårt land, och att der äro intagna 283 gossar och 60 flickor, i dessa siffror inberäknade de 100 barn, som finnas på Hall och vid dess filial i Småland. Kan man väl tro, att det stora behof, som uti detta hänseende förefinnes i vårt land, är tillgodosedt med dessa 7 anstalter, beräknade för ett så ringa antal barn?

Stats-Utskottet har också uttryckt något tvifvel derom, huruvida anordningarna vid Hall voro sådana, att man utan en närmare undersökning om deras beskaffenhet borde bevilja anstalten understöd af staten. Såsom redan är nämnt, är anstalten organiserad efter de yppersta mönster, som funnits att tillgå, särskildt efter den berömda åkerbrukskolonien La Mettray. Vi veta, att grundtanken för åkerbrukskolonierna är den, att barnen genom vistelse och arbete i fria naturen skola afledas från den tankesysselsättning med dåliga böjelser och andra vanor, som det stillasittande arbetet så lätt medför. De sysselsättas därför också hufvudsakligen med åkerbruksarbeten under de delar af året, då sådant arbete kan ega rum; men denna sysselsättning är ändå icke så ensidig, som man möjligen skulle kunna sluta sig till af sjelfva benämningen: åkerbrukskoloni, utan barnen sysselsättas äfven med andra indirekt till åkerbruket hörande arbeten, såsom med arbeten i ladugårdar och stall, med tegelslageri, hvarjemte undervisning lemnas i snickeri, smide, skrädderi, skomakeri och trädgårdsskötsel, hvarförutom man är betänkt på att äfven lära barnen bokbinderi, borstbinderi och dylikt. Dessutom torde det vara bekant, att skolundervisningen vid kolonien är väl ordnad; till densamma torde få räknas äfven undervisningen i ritning, sång och musik för de barn, som hafva anlag därför. Jag tillåter mig likväl icke döma om dessa anordningar. Dertill skulle fordras större insigter i dessa ämnen, än de, som stå mig till buds. Men jag tillåter mig i Kammaren vittna om det intryck, som jag sjelf rönt vid ett besök i kolonien. Det var visserligen flygtigt: och kan icke grundläggas någon dom, om man icke, såsom jag, tror, att man af barnaansettningen, då man läser i dess ögon, kan sluta sig till den, andan, som råder öfver det hela och bestämmer anordningens beskaffenhet. Och om den slutsatsen är riktig, säger jag, att det var en syn, värd att ses, en syn sådan, att den, som möjligen någon gång känt tvifvel uppstå rörande arten och beskaffenheten af det menliga framåtskridandet, erfar att hans hjerta fylles af ny och segersäll visshet att vi dock ständigt gå framåt mot bättre och ljusare tider. Vi hafva här i landet sent beträdd fångvårdreformens väg, ty första steget togs genom Konung Oskar I:s berömda skrift och 1840 års Riksdags förhandlingar; och ännu äro stegen långsamma och dröjande. Jag kan väl säga, att vi sent inträdd på denna väg; ty det är nu mer än 100 år sedan i England John

Howard började den verksamhet, åt hvilken han offrade sitt lif, och genom hvilken han vann ett namn, som icke har behof af monumentet i S:t Paul för att till senaste åldrar lefva, ett föremål för människoslägtets vördnad och välsignelse. Skola vi då dröja längre? Svaret på denna fråga lägger jag förtröstansfullt i Kammarens hand, i de många lyckliga fäders hand, som sitta här. *De* skola icke svara nej, då Kongl. Maj:t begär Riksdagens hjälp för att från den väg, som leder till fängelset, återföra de värnlösa och vilsekomna små. Med full visshet om, att jag deri gör rätt, med glädje och med erkänsla mot Regeringen, för det hon framlagt detta förslag, skall jag rösta för bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.*

(Forts.)

Herr Carl Ifvarsson: Att den föreliggande frågan väl för-tjenar att noga betraktas från mer än en synpunkt vill jag för ingen del bestrida, men hvad jag vill bestrida det är riktigheten af ett par af de föregående talarnes påståenden, att frågan här egentligen skulle gälla, huruvida de barn, som sakna vård eller kunna kallas vanartiga, skola erhålla någon uppfostran eller icke. Det är icke detta frågan gäller, utan endast hvem som skall bekosta denna uppfostran, om den bör vara ett åliggande för staten eller bör besörjas af den enskilda välgörenheten och, der denna icke räcker till, af kommunerna. Jag ber att särskildt få fästa uppmärksamheten på detta förhållande, ty för min del åtminstone har jag aldrig hört någon, vare sig i denna Kammare eller eljest, förneka vigten af att någon vård toges om de vilseförda barnen. Frågan här är sålunda om på hvad sätt, med tillämpning af hvilket system det skall ske. A ena sidan säger man, att det är *statens* skyldighet att taga vård om de vanartiga barnen, och jag medgifver, att denna åsigt är riktig, för så vidt man betraktar den anstalt, der denna vård lemnas, såsom en straffanstalt; då är det ovilkorligen statens skyldighet att understödja denna anstalt, om icke helt och hållet bekosta den. Men å andra sidan, om man hufvudsakligen afser barnens uppfostran och förbättring, så har anstalten mera karakteren af en fattigvårdsanstalt; och i sådant fall är det efter mitt förmenande en angelägenhet, som skall besörjas af den enskilda välgörenheten, eller, der den icke räcker till, af kommuner och landsting. I den Kongl. propositionen har nu, så vidt jag kan se, en sammanblandning skett af dessa båda faktorer, uppfostran och straff; och då är det af vigt att bestämma sig för hvilkendera åsigten, som kan vara den rätta. Man kan visserligen invända, att här är fråga endast om en enda anstalt, men icke om antagandet af något system, och detta kan vara riktigt, om man endast ser på den nu framställda anslagsbegäran; men tar man saken i närmare skärskådande, så ser man lätt, att här ligger ett helt system bakom den Kongl. propositionen. Det är nemligen tydligt, att denna anstalt vid Hall icke ensam kan vara tillräcklig för hela landet, och därför måste man vara beredd på att, om man nu beviljar understöd åt denna anstalt, sedermera äfven

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)

i samma mån understödja alla öfriga anstalter af samma slag, som kunna uppstå öfver hela landet; nemligen om man betraktar saken såsom en fängvårdsangelägenhet och anstalterna såsom straffanstalter. Men i annat fall, om man betraktar saken såsom en fattigvårdsangelägenhet, så kommer nog äfven systemet att vidare utveckla sig, men då utan att statens mellankomst erfordras. Det är derföre af vigt, att man bestämmer sig för det ena eller andra systemet, innan man tager det första steget, ty sedan det en gång är taget, blir det icke så lätt att stanna endast vid den anstalt, hvarom nu är fråga. Vi hafva ju redan sett, att äfven på flera andra ställen i landet likartade anstalter uppstått, och ännu flere lära vara i görningen utan att för dessa statens mellankomst ansetts erforderlig. Det är sålunda af vigt att tillse, huruvida det system, som vid Hall blifvit antaget, är det bästa. För min del lemnar jag det derhän. Om barnen skola intagas på en straffanstalt, måne man icke kan säga, att de derigenom i viss mån blifva bränmärkta. Deremot, om anstalten kallas en uppfostrings- eller förbättringsanstalt, så tager sig saken helt annorlunda ut. För min del tror jag, att de, som här så mycket ifrå för de filantropiska idéerna, böra betänka sig mer än en gång, innan de leda oss in på en bana, der det hufvudsakligen är fråga om straff och icke om förbättring. Det är hufvudsakligen från den synpunkten man sett saken i Stats-Utskottet, att man borde i någon mån påvisa, hvart det i en framtid skulle leda, om man nu skulle slå in på den bana, som Kongl. Maj:t föreslagit. Det är naturligt, att, om saken anses böra vara en statens angelägenhet, man äfven måste underkasta sig de dermed förenade kostnader, men nog vore det bättre, om staten kunde undvika det, och derföre är det skäl att se sig väl före. Jag tror äfven, att man i detta hänseende, som i många andra, lägger allt för mycket på staten, man koncentrerar för mycket. Först skjuter man i hop skatter och sedan kommer man i underdånighet och begär att få dem tillbaka på en annan väg. En sådan omväg anser jag icke vara mycket att tacka för. Måne man icke skulle kunna anse, att städer och landsting eller i allmänhet kommunerna skulle bättre kunna taga saken om hand, utan att staten derföre behöfde vidkännas kostnaden. För min del tror jag det, och att det vore bäst att nu undanskjuta frågan, tills den blifvit något mera utredd, om vi skola hafva straffanstalter eller uppfostringsanstalter, och hvad det i ena eller andra fallet kan komma att kosta. Det är dessa omständigheter, som föranledt Utskottet att afstyrka bifall till den Kongl. propositionen, som endast afser en liten del af systemet. Jag vill icke längre upptaga Kammarrens tid, men då jag anser de skäl, hvarpå Utskottet stödt sitt afstyrkande, vara väl grundade, anhåller jag om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Wieselgren: Den siste talaren har sökt ställa frågan på sin spets genom det spörsmål, han framstälde, huruvida anstal-

ten på Hall, för hvilken anslaget begärts, vore en *straffanstalt* eller icke. Han sjelf tycktes luta åt den senare åsigten, och kom i följd deraf också till det resultat, vi alla af honom nyss hörde uttalas. Det är emellertid icke svårt att utleta, hvilket svar strafflagen i 5 kap. 1 § gifver på nämnda fråga, då vi nemligen sammanställa lagrummets lydelse med den kännedom, vi alla ega om Hallska anstaltens uppgift. Det står i paragrafen: »gerning som *eljest straffbar* »är, vare, utom i det fall som i 2 § sägs, *strafflös* om den begås »af barn innan det fyllt 15 år; dock ege domstol efter omständigheterna förordna, att barnet af föräldrar eller annan, under hvars »vård och lydnad det står, med aga hemma i huset rättas skall eller »i allmän uppfostringsanstalt insättas, om tillgång dertill finnes».

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)

Om således gerningen, på grund af hvilken barnet skulle kunna dömas till insättning i sådan anstalt, är *strafflös*, måste ju, från formel synpunkt sedt, vara klart, att anstalten *icke* kan vara någon *straffanstalt*. Men ser jag frågan ur materiel synpunkt, så måste, då man ju icke gerna till sådan anstalt skickar barn för deras dygders skull, ändå alltid ligga något af straff i det domslut, på grund af hvilket barnen dit insättas. Jag tror därför, att, från reel sida betraktadt, inrättningen icke kan betraktas såsom någon straffanstalt i egentlig mening, men att det oaktadt begreppet bestraffning dock icke är helt och hållet främmande för anstaltens ändamål.

Då emellertid Stats-Utskottet säger: »att lagstiftaren visserligen ansett önskligt, att tillgång på dylika uppfostringsanstalter förefunnnes, men synes knappast hafva tänkt sig, att det skulle åligga staten att dem underhålla och anordna», har jag för min del en med denna fullkomligt *motsatt* åsigt; och i den har jag blifvit ytterligare styrkt genom det anförande, den tredje talaören i frågan nyss lät oss höra. Men äfven om jag icke hört honom, skulle jag dock hafva hyst samma åsigt — ty då lagen säger, att domstol *eger förordna*, att barnet skall i sådan anstalt insättas, kan det icke gerna hafva varit lagstiftarens mening att tillerkänna domstolen rätt att *förordna*, det barnet skulle i en *enskild* anstalt insättas. Om domstol skulle förordna något sådant, skulle det ju innebära ett rent nonsens; ty icke lär den ega myndighet att förordna i fråga om *enskild* anstalt. Det torde ju kunna hända, att, om man komme och uppvisade ett dylikt domstolsförordnande, styrelsen för den enskilda förbättringsanstalten helt enkelt svarade, att det komme den icke vid, den stälde sig icke detsamma till efterrättelse; dermed vore ju domslutet af fullkomligt noll och intet värde. Jag för min del finner mig således tvungen att antaga, att lagstiftarens mening varit, att, då så ske kunde, sådana anstalter skulle *af staten* upprättas.

Huru tillgår väl nu vid de tillfällen, då ifrågavarande lagrum skulle vinna tillämpning? För så vidt jag har mig bekant, brukar domstolen i dylika fall i utslaget sätta, att barnet skall insättas i allmän uppfostringsanstalt, »om tillgång dertill finnes». Den raden får alltid följa med i utslagen. Men dermed är långt ifrån bestämdt

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Ports.)

utrönt, om barnet verkligen kommer dit; ty, äfven om *sådan anstalt* finnes — och vi veta ju, att det i landet finnes flera sådana — kunna ju de citerade orden tydas på två sätt. De kunna ju äfven angå föräldrarne — tydas så, att barnet skall insättas i uppfostringsanstalten, om nemligen föräldrarne ega tillgång dertill; ty man kan ju icke tolka domslutet såsom ett åläggande för föräldrarne att till hvad pris som helst skaffa in barnet äfven i den dyraste anstalt. Det händer därför ofta, att äfven om en anstalt finnes villig att mottaga barnet, det ändå icke kommer dit, emedan föräldrarne icke hafva råd att betala de afgifter, som anstalten för barnets intagande kräfter. Jag tror således, att då lagen talar om *allmän* uppfostringsanstalt, den icke må anses egentligen mena *enskild*.

Vidare har jag fäst mig vid ett annat uttryck i Stats-Utskottets utlåtande, det nemligen, hvori säges, att en noggran och omfattande pröfning synes böra föregå, innan staten beträder den väg, som nu är i fråga. Jag är icke alldeles på det klara med hvad denna pröfning enligt Utskottets mening egentligen skulle gälla. Männe, huruvida tillräcklig mängd vanartiga barn skulle finnas? Det kan nu icke gerna vara fallet, ty sorgligt nog veta vi ju alla, att sådana finnas mer än nog; och vi måste väl också alla erkänna den stora betydelse, som ligger derpå, att äfven eller företrädesvis dessa barn i uppväxande åren erhålla tillbörlig vård och eftersyn. Jag tror icke, att det af någon skall anses såsom en paradox, då jag påstår, att just i försummad barnauppfostran ligger en rik källa till alla de mörka förvecklingar, som nu tyckas hota det europeiska samhället. Eller skulle måhända den önskade pröfningen afse att utröna hvad sådana anstalter skulle tjena till och hvad med dem afses? Jag tror icke det heller, ty vi hafva ju redan månget bevis på, att vanartiga barn, som visat prof på ganska svåra anlag och därför öfverlemnats till en sådan anstalt, sedan de fått tillgodogöra sig den uppfostran, dem der lemnats, under sina följande år blifvit nyttiga samhällsmedlemmar och alltjemt gjort sig kända för ett hederligt uppförande. Jag tror därför icke, att Utskottet vill med ja besvara någon af återberörda frågor. Men sannolikt blir svaret *ja*, om jag spørjer, huruvida Utskottet vill hafva pröfvadt, i hvad mån för framtiden ifrågakommande *kostnader* skulle vara så stora, att de måste verka afskräckande.

Jag skulle vilja bemöta den frågan med en annan. Jag skulle nemligen vilja hafva utredt, hvilka kostnader staten ådrager sig genom att *icke* upprätta sådana anstalter, och om icke dessa senare kostnader kunna verka lika eller ännu mer afskräckande för den som tvekar att inslå på här ifrågavarande väg?

Min erfarenhet af sådana förhållanden, som dessa, är väl icke stor, men den, jag eger, har dock varit tillräcklig för att öfvertyga mig, hurusom en återgång sällan eller aldrig torde gifvas för ett barn, hvilket icke tages i ej blott upptuktelse utan i verklig vård, sedan det redan före sitt 15:de år beträdd brottets bana. Det hän-

der ganska ofta, att man får se små pojkar på 12—13 år den ena gången efter den andra träda inför våra domstolar för att dömas till aga och släppas, tills de äntligen en dag, jag höll på att säga: olyckligtvis, uppnått sitt femtonde år och dermed hemfallit under de vanliga straffbestämmelserna; första gång de derefter ertappas, få de sin dom i enlighet med dessa och skickas så af till cellfångelserna, för att sedan kanske under ett långt lif blott under kortare mellantider vistas utom dessas murar. Det är likväl klart, att ett barn — och ett barn är väl också ofta den så kallade ynglingen, äfven om han hunnit fylla sina 15—16 år — sällan har den reflexionsförmåga och den viljekraft, som erfordras för att hålla stånd mot de dåliga vanor, det lärt, och de oädla lustar, som kunna beherska det. Dess lättsinne är i de åren så stort, att, om det en gång inträdt på brottets bana, det, i trots af mottagen tukt, vid första förseelse slår in på samma väg utan att öfverväga följderna. Mången gång har jag sett små pojkar, hvilka dragits för rätta att svara för långt ifrån små förbrytelser, falla i gråt under ransakningen, bedja om förlåtelse och lofva bättring; men, väl utsläppta, hafva de inom några få dagar begått precis samma förbrytelser, som de, för hvilka de nyss förut varit tilltalade och hvilka de då så bittert ångrade. Skola sådana små stackare räddas, måste dem beskäras *vård*. Hvad därför utgifves, är visserligen icke bortkastadt.

Jag tror icke heller på kraften af det ytterligare skäl, hvilket Utskottet anfört, nemligen, att det personliga intresset, på hvilket man visserligen i frågor af denna art i första hand bör bygga, skulle slappas, om man beviljade det ifrågasatta anslaget. Vi hafva verkligen så tillräckligt med materialier för det personliga intresset och ett så stort fält för den enskilda verksamheten i detta stycke, att nu ifrågavarande del deraf icke lär komma att märkas långt. Hvarken lär det »personliga intresset» vara så beroende af att Riksdagen beviljar en liten summa af 27,000 och några hundra kronor att utgå från Fångvårdsstyrelsen, att det derigenom på minsta vis skulle taga någon känning; eller torde vi, hvar och en i sin ort, kunna af sådan anledning frigöra oss från den inverkan, som allra kraftigast och mest oemotståndligt gör sig gällande, då man står öga mot öga med en eller annan af dessa olyckliga små barn.

Den tredje talaren i ordningen slutade sitt sakrika anförande med att förtröstansfullt öfverlemna frågans afgörande i Kammarens händer. Jag måste bekänna, att jag för min del *icke* är så förtröstansfull som han. Jag skulle vara det, om i denna Kammare sutte *olyckliga* fäder — nu deremot är jag det icke. Tvärtom måste jag med oro fråga mig, hurudan utgången skall blifva.

För min del röstar jag emellertid för bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Key: En af nutidens allra bästa tankar är otvifvelaktigt den, att det icke längre är tillräckligt att skrifva lagar, bygga fän-

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.*

(Forts.)

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)

gelsor och verkställa straff. Det fordras vida mer, och vår tid har insett, att det är af lika stor betydelse, ja långt mera maktpåliggande att *förekomma* orsakerna till brott, att rensa källorna och upprycka det onda med rötterna, innan dessa hunnit utbreda sig och gå för djupt.

Då jag nu ber att få egna en tacksam och vörnadsfull hyllning åt den storartade kungliga gåfvan, och då jag bringar mitt upprigtiga erkännande åt de fosterländske mäns förenade medverkan, genom hvilket allt Konung Oscar den förstes och Drottning Josefinas anstalt vid Hall kunnat komma till stånd; då jag äfven erkänner och tror, att denna anstalt skall verka mycket godt för framtiden och väl uppfylla det med densamma afsedda ändamålet, men jag det oaktadt icke nu kan lemna min röst för bifall till det begärda anslaget, ber jag herrarne vara öfvertygade, att detta hvarken sker af tanklöshet eller af obekantskap med ämnet.

Jag har flere gånger gjort besök vid Hall och har äfven den äran att sjelf vara styresman för en likartad inrättning, som, jag vågar påstå det, måhända är fullt jemförlig med den vid Hall. Denna anstalt, Norrgård, är belägen vid Kalmar. Den disponerar öfver en fond af en half million i rund summa, och dess fastigheter äro bokförda till c:a 250,000 kronor, likaledes i rundt tal. Anstalten är tillkommen genom testamentariska dispositioner af Direktören M. G. Fröberg och hans fru i Kalmar. Dessa medel förvaltades och förkofrades under många år på det mest oegennyttiga och utmärkta sätt af Majoren Greffe Carl Posse på Björnö, hvilken äfven uppförde den storartade byggnaden vid Norrgård, och hvars efterträdare jag blef i styrelsen öfver denna inrättning. Jemte mig var i flera år den äldrige, dåvarande Borgmästaren i Kalmar Frick styresman, och denne efterträddes af en annan högt aktad medlem af Kalmar samhälle, Medicine Doktor Frykman, som dock ty värr för sjukdom måste afsäga sig befattningen. Under det sist förflutna året har jag varit nog lycklig att få ega vid min sida i styrelsen en man, som är för denna Kammare välbekant, nemligen Rektoren Ragnar Törneblad.

Då denna inrättning skulle bringas i verksamhet, och det derved var nödigt att taga kännedom om det sätt, på hvilket man i främmande länder anordnat dylika anstalter, kunde det icke komma i fråga att min dåvarande medexekutor, den 80-årige Borgmästaren Frick, skulle företaga en utländsk resa för sådant ändamål. År 1873 besökte jag därför icke mindre än 19 särskilda anstalter inom skilda länder i Europa och, hemkommen, sökte jag så mycket i min förmåga stod att tillgodogöra den erfarenhet, som derved vunnits. Anstalten vid Norrgård har nu varit i verksamhet på femte året. Det tillkommer icke mig att uttala något omdöme om det sätt, på hvilket densamma fullgjort sina åligganden; är det godt, så är det dessutom hufvudsakligen den utmärkte föreståndarens förtjenst; och då jag här tillåtit mig att omnämna denna anstalt samt under fort-

sättningen af mitt anförande antagligen kommer att flera gånger göra det, ber jag herrarne vara öfvertygade om, att sådant sker icke för att framställa Norrgård såsom något mönster, utan blott för att derigenom erhålla nödiga stödjepunkter för belysning af mitt ämne.

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.*

(Forts.)

Måhända har jag äfven ett i viss mån särskildt berättigande att tala om Norrgård, eftersom Fångvårdsstyrelsen i sitt utlåtande, hvilket finnes intaget i den Kongl. propositionen och som äfven omnämnes i det föreliggande betänkancket, funnit för godt att yttra: »att de få anstalter, som emottogo vanartad ungdom, i allmänhet icke torde vara ordnade på ett fullt ändamålsenligt sätt, bland annat deri, att barnen vanligen icke der behölles längre än tills de fyllt femton år». Att här upptaga till besvarande frågan, huruvida anstalten vid Norrgård, som också är en bland dessa få knapphändigst affärdade och underkända anstalter, »fullt uppfyller sitt ändamål», tillkommer, som sagdt, icke mig. Men hvad jag vågar påstå är, att uppgiften om att barnen sällan behållas längre än till fyllda femton år icke med afseende å Norrgård är exakt. Såsom regel för intagning vid Norrgård gäller, att barn, som emottagas, i allmänhet icke få vara under åtta och icke öfver tolf år, samt att tiden för deras vistelse vid anstalten är beräknad till åtta år. Således kan en och annan yngling till och med komma att kvarstanna derstädes ända till dess han fyllt tjugu år.

De kvalifikationer — om jag så får uttrycka mig — som erfordras för inträde i de nu nämnda anstalterna, äro ungefär lika för dem båda. Af styrelsens öfver Hall berättelse finner man, att de vanarter, som der företrädesvis representeras, äro »tjufaktighet», »dryckenskap», »förbätterlig lättja», »kringstrykande lefnadssätt» och »lögnaktighet». Alla dessa kategorier hafva äfven förekommit vid intagande af gossar å anstalten vid Norrgård. Och jag kan försäkra, att de vanvårdade och vanartiga barn, som derstädes intagits, icke hört till de lätthandterliga och lättledda. Det är sant, att endast en ung brottsling, som efter undergången bestraffning utkommit från Kalmar cellfångelse, finnes vid Norrgård. Men der hafva emottagits barn, hvilka före inträdet i anstalten varit så vanartiga att, om de funnits här i Stockholm, de utan tvifvel blifvit fasttagne af polisen och straffade för begångna förseelser. I landsorten går det mera patriarkaliskt till, och man anlitar icke så ofta laga myndigheter, utan »näpser och släpper» de varnartige på egen hand. Dessa »gatpojkar» eller unga »landsstrykare» kunna för den skull alltför ofta hafva gjort sig skyldige till samma fel som de gossar, hvilka blifvit här i Stockholm af polisen lagligen straffade samt derefter till Hall försände. Jag ber att få lägga vikt vid den omständigheten, att i landsorten ske laga bestraffningar mindre ofta, och att man der har mera undseende med desse unge; jag upprepar, att de derigenom lättare komma ifrån åtal, men att det därför icke är sagdt, att de äro mindre vanartige.

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.

(Forts.)

Jag yttrade, att jag icke kan skänka min röst för beviljande af det begärda anslaget, och jag skall nu bedja att få redogöra för mina skäl.

Det är egentligen fyra anmärkningar, som, efter mitt förmenande, med fog kunna riktas mot organisationen vid Hall. Först och främst är kostnaden för stor. Dernäst synes mig frågan, huruvida Hall skall betraktas såsom en statsinstitution eller blott såsom en kommunal-angelägenhet, icke vara tillräckligt utredd. Vidare är rigtningen derstädes alltför ensidig. Och slutligen är reglementet för inrättningen icke ens ännu fastställt — en anmärkning, hvares vikt Hans Excellens Herr Statsministern nyss erkände. Jag anhåller att få upptaga och utveckla en hvar af dessa fyra anmärkningar; och jag vågar tro, att herrarne skola finna dem icke sakna all betydelse.

Vid Das Rauhe Haus, i granskapet af Hamburg, funnos, då jag besökte anstalten, 59 gossar och 39 flickor; årliga kostnaderna uppgåfvos då till 237 kronor för hvarje barn. I Johannesstiftelsen i »Mohabit» vid Berlin, bildad efter mönstret af Das Rauhe Haus, funnos 60 gossar och 30 flickor; kostnaden var 214 kronor. »Am Urban», likaledes i Berlin och till hvilken anstalt jag sedermera återkommer, hade 120 gossar och 60 flickor, alla från Berlin; årliga kostnaden för hvarje 290 kronor.

The boys home i London var en ypperlig anstalt med 120 gossar, hvilka uppgåfvos hvardera kosta 306 kronor årligen. Anstalten Flakkebjerg på Själland, hvilken står i samband med Landerup gård i Jylland, har understöd af danska staten. Vid dessa båda anstalter har jag icke varit, men kostnaden för hvarje gosse, 70 till antalet vid Flakkebjerg och 103 vid Landerup gård, har för mig uppgifvits till 220 kronor, naturaprestationer från jordbruket deri icke inberäknade. Här, vid Halls anstalt, är ifrågasatt, att kommunen skulle bidraga med 150 kronor och staten lemna ett bidrag af 182 kronor 50 öre, tillhopa 332 kronor 50 öre för hvarje gosse, förutom naturabidrag från egendomen. Vid Norrgård uppgick kostnaden förlidet år för hvarje af dervarande 59 gossar till 331 kronor 26 öre i ett för allt, naturaprestationer deri äfven inberäknade.

Af dessa exempel finna herrarne, att, om man jemför dylika anstalter i Tyskland, England, Danmark och Sverige, så skall det befinnas, att kostnaderna vid Hall, hvilka uppgå till 397 kronor 33 öre för hvarje gosse, äro för höga. Men icke nog härmed, ty om jag afdrager beloppet 332 kronor 50 öre, som kommuner och staten skulle lemna, så komma anstaltens egna bidrag att uppgå till endast 65 kronor för hvarje gosse, och detta oaktadt anstalten har dels egendomen Hall, värderad med inventarier till 223,683 kronor 22 öre, och dels egendomen Alsborg med ett värde, inventarier inberäknade, af 55,731 kronor 96 öre. Om således herrarne beräkna hvad kommuner och staten skulle komma att bidraga till berörda stiftelse och hvad hvarje barn der *bör* kosta, så skulle afkastningen

af anstaltens egen betydliga egendom icke alls behöfva anlitas i någon nämnvärd mån, och detta ehuru sagda egendomar, såsom nyss nämndes, ega ett sammanräknadt värde af 279,415 kronor 18 öre.

Nu vill jag öfvergå till besvarande af frågan, huruvida dylika anstalter böra vara stats- eller kommunalinstitutioner. Derom kan sägas mycket både för och emot. Mig synes det likväl, som om det kanske vore bättre, åtminstone till en början, att dylika anstalter — t. ex. en inom hvarje landstingsområde — finge fritt utveckla sig, hvar och en på sitt håll, och med fästadt afseende på lokala samt provinsiella egendomligheter.

Utgår man deremot ifrån den synpunkten, att det är bättre att hafva några få och mycket stora statsanstalter, så vill jag bestämdt påstå, att den vid Hall icke är fullt lämplig att vara en för alla förhållanden afsedd mönsteranstalt, och jag skall sedermera bevisa detta mitt påstående.

Skulle man åter vilja slå in på den andra vägen och anse, att dylika anstalter böra vara en kommunal angelägenhet, och således äfven att Hall bör främst understödjas af Stockholms stad samt kringliggande landstingsområden, så är frågan om statsanslag både för tidigt väckt och allt för obegränsad. För tidigt väckt, innan man hunnit erfara huru förbättringsarbetet vid Hall lyckats, samt huru stort eller till och med huruvida något verkligt behof af statsunderstöd är oeftergiftigt; allt för obegränsad, ty man torde behöfva betänka sig två gånger, innan man lemnar ett statsbidrag, hvilket sedermera från alla håll och kanter med samma rätt skall påfordras. Vi skulle kanske få bevitna försök att kasta en stor del af fattigvårdstungan samt barnuppföstran öfver på staten och slutligen komma derhän, att icke blott Hall utan andra dylika anstalter i mängd öfverginge till att helt och hållet blifva statsinstitutioner, och detta vore, utom den ofantliga kostnaden, allt annat än önskligt. Jag ber att till stöd för denna min åsigt få anföra ett exempel.

I Frankrike har man bland andra en större räddningsanstalt, benämnd Val d'Yèvre nära staden Bourges. Under ett besök vid denna anstalt fann jag 400 jordbrukande ynglingar och gossar, men densamma icke på långt när uppfylla min förväntan och ännu mindre numera motsvara det gamla rykte, som den äfven hos oss förvärfvat. Anledningen dertill sades vara, dels den ensidiga uppfostringen derstädes, dels att anstalten, ifrån att hafva varit en enskild, blifvit förvandlad till en statsinstitution, och man tillade, att det svårligen kunde dröja länge, innan denna helt och hållet ensidiga, af staten öfvertagna åkerbrukskoloni måste reorganiseras.

Vi hafva redan åtskilliga räddningsanstalter, t. ex., utom Norrgård och Hall, den på Hisingen, vid Råby och Folåsa, hvilken sistnämnda åtnjuter bidrag af Östergötlands landsting. Det behöfves blott att intresset blir mera vaket och behofvet mera allmänt insedt, för att det ena landstinget efter det andra skall taga saken

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)*

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.

(Forts.)

om hand lika väl som hittills frågor om läroverksbyggnader, döfstummeanstalter, kurhus m. m. Jag vill icke fälla något bestämt omdöme, det är möjligt att statsunderstöd, men dessa då till mera inskränkta belopp, kunna blifva nödvändiga; mig förefaller det dock, som om det frivilliga initiativets väg skulle vara den rätta för ifrågavarande måls vinnande.

Jag ber nu att få komma till den tredje anmärkningen, nemligen att anordningarne vid Hall gå i en alltför ensidig riktning. Man har sagt, att denna anstalt vore ordnad efter de bästa mönster. Den är ordnad hufvudsakligen efter åkerbrukskolonien La Mettray i Frankrike, belägen nära staden Tours. Ruysede i Belgien är likasom den vid Hall blott en imitation efter La Mettray, hvilken sistnämnde åter ursprungligen blifvit bildad efter »Das Rauhe Haus».

Das Rauhe Haus är grundadt af numera aflidne Doktor I. H. Wichern och hans längesedan bortgångna moder, en öfverlägsen, rikt begåfvad qvinna. Moder och son skötte länge Das Rauhe Haus på det mest utmärkta sätt, han såsom lärare och föreståndare, hon såsom husmoder. Der hade barnen i ordets verkliga bemärkelse familjelif; men Das Rauhe Haus har under tidernas lopp vuxit ut och frångått sin ursprungliga plan och princip. Der finnas nu gemensamma skolsalar och gemensam spisningssal samt småkaserner för 12 till 20 å 30 barn. Vid La Mettray tog man derifrån sitt mönster, men utvidgade anordningarne med bostäder i ännu större skala. Der inrättades genast stora paviljonger, med korta afstånd sins emellan, fördelade på tvenne långa rader, och hvarje paviljong afsedd för ett antal af omkring 50 gossar; kyrkan ligger i fonden, och föreståndarens hus midt deremot. Allt är mycket regelbundet anordnadt och omgifvet af parker, ekonomibyggnader och anläggningar. Anstalten vid La Mettray, anlagd och ordnad af numera aflidne Herr Demetz, är onekligen mönsterbild i flera hänseenden, och skulle vara det ännu mera, derest den icke lede af tvenne grundfel. Först och främst har den dessa många smärre kaserner, de förutnämnda paviljongerna, i hvilka icke finnas familjelif och hemtrefnad, ty der saknas qvinnan och hennes modersvård. Hvarje sådan kasernering af 50 pojkar kallas högst oegentligt för en familj. Det är icke nog med att *kalla* en sak för något, den *är* det icke och *blir* det icke derigenom, i fall sjelfva grundvilkoret saknas. Dessa småkaserner äro de sämsta af alla hem. De sakna det verkliga familjelifvets fördelar, och de sakna det stora konsekvent genomförda kaserneringsystemets koncentrerings samt förmåga af öfversigtlig disciplin. Enhet i ordning försvåras genom dessa småkaserners spridda läge, under det att de ega alla kasernlifvets olägenheter. Att kalla dem för »familjer» är rent af en löjlighet, ett sjelfbedrägeri. Antingen böra icke flere vara samboende, än att den qvinnliga omvårdnaden kan räcka till att omfatta alla, eller också må man besluta sig för en fullständigt genomförd och koncentrerad kasernerings, der omvexling af arbete, lekar och nöjen får lof att ersätta familjelifvet så godt det kan, under det att

en bättre disciplin genom den större öfverskådligheten lättare kan vidmakthållas.

Vidare har La Mettray det felet att i ordets egentliga bemärkelse vara en åkerbrukskoloni, der endast femton procent af gossantalet får egna sig åt andra yrken, än jordbruket. Dervid bör bemärkas, att antalet gossar vid anstalten uppgick vid min dervaro till 750.

Båda de nämnda felen har kolonien vid Hall omsorgsfullt adopterat: anordningen med små kaserner äfvensom uppfostran i en allt för ensidig riktning. Afven der måste gossarne hufvudsakligen, ja, så godt som uteslutande egna sig åt åkerbruk. Häremot ställer sig ett ganska märkligt men flerstädes bekräftadt psykologiskt fenomen, det nemligen, att *städernas* barn i allmänhet icke låta sig omvändas till att blifva jordbrukare, och att de icke fatta verklig häg för detta yrke.

Jag samtalande äfven härom med lärarne vid La Mettray; de erkände utan tvekan, att riktningen der var för ensidig, och att femton procent af hela antalet gossar åt öfriga yrken var alldeles för inskränkt.

Icke blott från Val d'Yèvre, som är helt och hållet en jordbrukskoloni och ännu mer ensidig, likasom Fontillet med 200 gossar, och Laloge med 120, utan äfven från La Mettray förspörjas ogynnsamma verkningar af denna ensidighet. Barnen från Paris och från Frankrikes andra större städer *återvända* vanligen efter slutad uppfostran till städerna, ehuru det är just *detta* som man der vill *motverka*; de blifva mera sällan stadigvarande jordbrukare. Samma iakttagelse har man gjort i England. Af gossarne från London har minsta antalet blifvit jordbrukare; de vilja äfven mindre gerna blifva soldater, men deremot hellre sjömän och handtverkare.

Då i Kongl. Maj:ts proposition uppgifves, att ensamt i Stockholm antalet brott begångna af minderåriga årligen uppgår till 300, och då man tillika vet, att högsta antalet barn, som vid kolonien på Hall beräknas att kunna framdeles mottagas, utgör 150, så synes deraf framgå, att denna koloni *icke* blir tillräcklig för att mottaga de unga brottslingarne ensamt från *Stockholms stad*. Vi finna också af styrelsens senaste berättelse, att vid tiden för densammas afgifvande voro intagna gossar från Stockholm 34, från rikets öfriga städer 29 samt från landsbygden allenast 10. Vid sådant förhållande kommer man helt naturligt att tänka på den omständigheten, om icke kolonien måste, så framt det med densamma afsedda ändamål skall vinnas, undergå förändring i fråga om större valfrihet af lefnadsyrken. Dessa gossar med olika lynnen, olika vanor och olika fallenheter kunna icke efter ett och samma mått intvingas i ett och samma yrke. Denna åsigt har jag omsorgsfullt sökt tillämpa vid Norrgård, der således den största valfrihet blifvit införd beträffande lefnadsyrken, så mycket hellre, som, enligt testators förordnande, Kalmar stad och landsförsamling äro berättigade att få

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)

ett visst antal barn der intagna till kostnadsfri uppfostran och vård. Men då jag lika litet ville utesluta jordbruksyrket och gifva dessa barn en annan ensidig rigtning, motsatt den, hvilken gör sig gällande vid Hall, så har, icke blott genom uppsättning af snickeri-, skräderi-, smides- och bleckslageri-, skomakeri- och träsnideriverkstäder utan äfven genom inköp af c:a 47 tunnland stadsjord, ett ordentligt jordbruk i förening med trädgårdsskötsel kunnat åstadkommas. Dessutom lemnas undervisning i en skola med 2:ne klasser, i musik, gymnastik, exercis; och vidare, eftersom Kalmar är en sjöstad, är der uppsatt på en inbyggd gård en fartygs-rigg för att gossar, som visa håg för sjömansyrket, skola få öfva sig att klättra i tackel och tåg.

Ännu en annan omständighet vill jag be att få påpeka. Man kan tycka att den är obetydlig, men den är likväl icke så ringa. Vid Hall lemnas undervisning i sång blott *en* timme i veckan. Vid Norrgård ske alla samlingar genom trumma och trumpet. Förutom orgelspel och sång vid morgon och aftonbönerna, öfvas i sång och musik med en uppsättning messingsinstrument. Öfverallt utomlands framhöll man det välgörande inflytande undervisningen i musik och sång utöfvade på de unga sinnera. Jag vet ingen större sådan inrättning, der icke, synnerligen i England och Tyskland, musikcorpser voro inrättade, och der musiko icke ingick såsom en undervisningsgren. Vid Middlesex industrial reformatory School vid Feltham, 40 minuters jernvägsresa från London, en i många afseenden högst utmärkt anstalt med icke mindre än 780 gossar, sker all undervisning, icke minst uti musik, i stor skala. En icke obetydlig del af musikanterna i engelska armén utgår härifrån. Jag erinrar mig äfven, att vid anstalten Am Urban i Berlin kallade föreståndaren fram en liten gosse och frågade honom afsides, men i min närvaro: »Säg, hvarför har du kommit hit?» Gossen svarade nedslagen, »jag har stulit». »Mera än en gång?» »Ja, två.» Jag frågade gossen sedermera om åtskilligt annat, hvarefter vi gingo vidare och besågo en anstalten. Mot slutet af besöket inträdde vi i samlingssalen, der en stor musiköfning pågick, och der man sjöng i stämmor. Bland dervarande gossar igenkände jag pysen från nyssnämnda examen, och det var rätt eget att iakttaga, med hvilken kläm och tillförsigt han sjöng: »Ich bin ein Preusser!» Nationalkänslan framlyste ur ögonen, och det var nu en helt annan karl än förut; det kan ej slå fel, att ju icke dessa nationalsånger, som preussarne låta öfva i sina skolor, mycket och kraftigt bidraga till utveckling af hederskänslan.

Jag torde i förbigående här få nämna, att ensamt i Berlin finnas icke mindre än 22 sådana anstalter, som nu äro i fråga, och man måste verkligen häpna öfver, att det landets krafter räcka till att på så många olika håll gå i spetsen; om dessa mycket ansträngda krafter uthållighet vågar jag ej döma.

Hans Excellens Herr Statsministern omnämnde, att i England finnes det 65 förbättringsanstalter för minderåriga under statskontroll.

Till denna uppgift ber jag att få göra det måhända icke oviktiga tillägg, att, när jag besökte England 1873, funnos icke mindre än 172 förbättringsanstalter för minderårige i England och Skotland tillsammans.

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)*

Nu tillåter jag mig att komma till min sista anmärkning — jag fruktar, att jag redan alltför länge upptagit tiden och trötat herrarne — det är den anmärkningen, att stadgar för kolonien vid Hall icke ännu äro fastställda af Kongl. Maj:t. Går jag till styrelsens för Hall årsberättelse, finner jag, att vid sammanträdet i November månad förra året inlemnades ett förslag till stadga för Oscars och Josefina-föreningen, innehållande summa 11 §§. Blott i 1 § 1 mom. är nämndt något om föreningens syftemål, men för öfrigt innehåller hela förslaget allenast reglementariska föreskrifter, hvilka icke anvisa någon gifven bestämd rigtning, hvori anstalten skall ordnas och fortgå. Att innan stadgar för anstalten äro fastställda af Kongl. Maj:t, och innan man vet, huruledes kolonien vid Hall skall blifva definitivt ordnad, det oaktadt lemna den statsanslag såsom en mönsteranstalt, det vore efter min uppfattning att redan på förhand gifva den en officiel »hallstämpel» på, att, huru än kolonien vid Hall är eller blir, så böra alla andra dylika anstalter i Sverige se ut på samma sätt. Jag vågar tro, att de många anmärkningar, jag nu gjort, i flera afseenden icke äro oförtjenta att beaktas, och jag kunde gå än vidare i ämnet, om jag icke fruktade att allt för mycket taga herrarnes tid i anspråk.

Hvilket resultatet af öfverläggningen än må blifva, och äfven om kolonien vid Hall icke nu skulle få det begärda anslaget, så, om det också kan tyckas vara en förlust för ögonblicket, är jag säker på, att detta afslag skall blifva en framtidsvinst för Hall, och att detta afslag skall visa sig hafva varit behöfligt. Den öfverläggning, som nu egt rum, har dessutom medfört den fördelen, att uppmärksamheten blifvit med allvar fästad på denna stora samhällsfråga, och icke minst skall Hall komma att vinna på att frågan blir utredd. Det har hittills varit alltför litet tal om denna viktiga angelägenhet, och om Hall saknat medel till vidare utveckling, tror jag icke att det framdeles skall blifva fallet; men saken är ännu icke mogen, den måste genomarbetas, komma på tal inom pressen, man och man emellan och här vid Riksdagen. Frågan är för stor och maktpåliggande och ingriper för mycket i alla förhållanden, för att vi redan nu, vid dess första skede, skola, af missförstådd filantropi, på måfå fatta ett beslut, som blefve bestämmande för den rigtning, i hvilken utvecklingen sedan komme att gå.

Jag anhåller om bifall till Stats-Utskottets förslag och jag gör det just på den grund, att jag varmt och lifligt intresserar mig både för frågan i allmänhet och för kolonien vid Hall.

Herr Rubenson: Att här föreligger en fråga, som är en bland de mest behjertansvärda af dem, hvilka kunna blifva föremål

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)*

för Kammarens och Riksdagens öfverläggningar, derom torde knappast något tvifvel råda. Här hafva för öfrigt så många bevis blifvit framlagda för frågans stora vigt, att kanske icke flera behöfvas. Jag tager mig dock friheten att framlägga ännu ett dylikt bevis, nemligen några siffror sammanställda ur Justitie-statsministerns embetsberättelser för en följd af år angående antalet af unga brottslingar. Om man nemligen efterser, huru många minderåriga blifvit sakfälda för gröfre brott d. v. s. för sådana brott, å hvilka, om brottslingarne uppnått 15 år, skolat följa dödsstraff eller straffarbete, så finner man, att under de elfva åren 1865—1875 ett antal af icke mindre än 405 sådana unga brottslingar blifvit i Sverige sakfälda, d. v. s. i medeltal omkring 37 om året. Af dessa 405 hafva 17 varit under 10 år, 287 mellan 10 och 14 år och 74 mellan 14 och 15 år, hvaremot om de öfriges ålder saknas bestämda uppgifter. Af samma 405 hafva vidare 367 blifvit dömda till aga, 3 till fängelse och 20 till straffarbete; men med allenast 15 har kunnat så förfaras, som strafflagen anvisar, nemligen öfverlemnande till allmän uppfostringsanstalt. Under sådana omständigheter är det verkligen hög tid att något åtgöres från statsmakternas sida för att, så till sägandes, infria det löfte, som gafs vid strafflagens utfärdande.

Man har här mot det Kongl. förslaget framställt åtskilliga anmärkningar. Jag tilltror mig icke att besvara dem, jag känner alltför litet till dessa förhållanden och särskildt anstalten vid Hall, för att våga en detaljerad kritik öfver dessa anmärkningar. Endast vid en anmärkning, den, som framställdes af talaren på hallandsbänken, ber jag att få fästa mig, då den berör ett förhållande, som äfven föreföll mig anmärkningsvärdt, då jag genomläste Kongl. Maj:ts proposition i ämnet. Han sade — och jag ger honom deri rätt — att här förefinnes en sammanblandning af hvad som åligger och bör åligga staten med hvad som åligger eller bör åligga kommunen. Jag vill dock icke i likhet med talaren på kalmarbänken säga, att det är en sammanblandning i det hänseendet, att man icke vet, hvad den ifrågavarande inrättningen vid Hall är, om den är en statsinstitution eller en kommunal anstalt. Den frågan synes mig nemligen lätt att besvara: den är och, som jag hoppas, blir ej heller vare sig det ena eller andra, utan den är en af den enskilda välgörenheten stiftad anstalt, der varnartiga barn skola intagas, med understöd och bidrag till deras underhåll af dem, som vederbör. Men sammanblandningen ligger på ett annat håll. Om herrarne se på den Kongl. propositionen, huru den är uppställd, finna herrarne, att Kongl. Maj:t begärt ett bidrag, beräknadt efter femtio öre för dag af hvar barn till ett antal af högst 150, som, på grund af domstols beslut eller uppå polis- eller kommunalmyndighets anmälan, är derstädes till vård och uppfostran intaget. Att staten bör på sådant sätt understödja en dylik inrättning i afseende å barn, som dit hänvisats af domstol eller polismyndighet, tyckes mig ligga uppenbart i dagen, men längre vill jag icke sträcka statens skyl-

dighet. Ty i fråga om barn, som insändas af kommunala myndigheter, så, då dessa icke varit föremål för behandling vid domstol eller polismyndighet, bör väl deras underhåll åligga den kommun, de tillhöra. Jag tror för min del därför, att frågan skulle vunnit betydligt i enkelhet och klarhet, om Kongl. Maj:t inskränkt sig till att föreslå Riksdagen att medgifva, att bidrag beviljades för sådana barn, som blifvit till inrättningen remitterade af domstol eller polismyndighet. Under sådana omständigheter anser jag det äfven vara min pligt att göra den framställning till Kammaren, att Kammaren måtte fatta beslut i sådant syfte. Jag gör det icke därför, att jag hyser någon förhoppning att få Kammaren nu med mig om ett sådant beslut, mer därför att jag tror, att, om frågan, som den otvifvelaktigt gör, snart och, som jag hoppas, redan vid nästa riksdag återkommer, den måtte blifva begränsad, på sätt jag nu antydt.

Med anledning häraf tager jag mig således friheten anhålla om proposition å följande yrkande: »att Riksdagen medgifver, att till kolonien vid Hall må från 1879 års början från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll tills vidare utgå ett bidrag, beräknadt efter 50 öre för dag för hvar och ett barn, som, på grund af domstols beslut eller uppå polismyndighets anmälan, är derstädes till vård och uppfostran intaget, dock att såsom villkor för detta bidrag bestämmes, att för ifrågavarande förening upprättas och Kongl. Maj:ts pröfning underställas sådana stadgar, som Kongl. Maj:t finner lämpliga och för koloniens vid Hall verksamhet i angifna riktning betryggande».

Herr Casparsson: En bekant kritiker yttrade för många år sedan, att det vore något, som allmänheten hade svårt att lära sig, — »att förstå det enkla och icke förstå det obegripliga». Det är nu nära 100 år sedan detta yttrades, och som menskligheten sedan dess gått framåt i så många andra afseenden, antager jag, att den gjort det äfven i detta. Men när jag läste Kongl. Maj:ts proposition och Stats-Utskottets deröfver afgifna utlåtande, kom jag i håg den gamla Kellgrenska satsen och beslöt att taga hans varning i akt — beslöt att förstå det enkla och afstå från försöket att förstå det obegripliga.

De enkla sakförhållandena i denna fråga, som framgå af Kongl. Maj:ts proposition, äro: att en förening bildats för att taga vård om unge brottslingar; att denna förening inköpt en egendom och der beredt utrymme till emottagande af 150 barn; att föreningen för närvarande der emottagit 77 barn, men att dess tillgångar icke medgifva att utsträcka emottagandet så långt, som utrymmet medgifver och behovet kräfver; att ensamt i Stockholm antalet af minderåriga barn, som begått brott, uppgår till omkring 300 årligen, och slutligen att strafflagen förutsätter, att sådana uppfostringsanstalter skola inrättas, och att Kongl. Maj:t under sådana förhållanden af

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)*

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.

(Forts.)

Riksdagen begärt att få använda en liten del af ett förut beviljad förslagsanslag för inrymmande af det antal barn anstalten kan emottaga. Allt detta synes mig vara mycket enkelt.

Nu kommer det, som synes mig obegripligt, och det är Utskottets resonnement. Jag tror, att det beror till en del på en sammanblandning af begreppet uppfostringsanstalt, välgörehetsanstalt och straffanstalt. Utskottet lemnar till en början den oväntade upplysning, att »samtliga de allmänna uppfostringsanstalter, som inom skilda delar af landet finnas inrättade, äro grundade af den enskilda välgöreheten». Jag hemställer, huruvida icke Utskottet bland »allmänna uppfostringsanstalter» räknar de allmänna skolorna och jag hemställer tillika, om dessa äro grundade af den enskilda välgöreheten?! Vidare anser Utskottet, att dessa välgörehetsanstalter nu uppfylla sitt ändamål, därför att deras vård är anförtrodd åt enskilda personer, men att, om staten skulle öfvertaga dem, de skulle förändras till straffanstalter. Jag vill lemna ur räkningen de allmänna skolorna, hvilka väl ingen betraktar såsom egentliga välgörehetsinrättningar, och endast hålla mig till de verkliga välgörehetsinrättningar, som af staten åtnjuta understöd. Jag frågar då, hafva t. ex. anstalterna för sinnesslöa barns vård, till hvilka staten lemnar 20,000 kronor, antagit karakteren af straffanstalter; har institutet för döfstumma och blinda, derigenom att staten till detsamma bidrager med 81,000 kronor, förlorat karakteren af välgörehetsanstalt och blifvit en straffanstalt, eller hafva de mindre anstalterna för vårdande af döfstumma och blinda, hvartill staten lemna 50,000 kronor, eller den för vårdande af öfveråriga döfstumma, till hvilken staten lemna 27,000 kronor, eller hospitalen, hvartill lemnas 450,000 kronor, eller slutligen lasaretten, till hvilka af statsmedel utgå 49,000 kronor, derigenom förändrats till straffanstalter. Jag för min del vågar påstå motsatsen, och att erfarenheten gifvit vid handen, att understöd af statsmedel till välgörehetsinrättningar ingalunda stämplat dem till straffanstalter.

Sedermera förmenar Utskottet äfven att, om staten skulle ingripa, det personliga intresset hos dem, åt hvilka ledningen af dessa anstalter är anförtrodd, skulle slappas. Detta är verkligen ett så skarpt klander mot dem, som för närvarande stå i spetsen för sådana allmänna, vare sig välgörehets- eller uppfostringsanstalter, att jag för min del icke kan biträda denna Stats-Utskottets i detta hänseende uttalade åsigt.

Det är naturligt att, om man vill afleda ett underjordiskt tillflöde, man då icke väntar till dess detta flöde sprungit i dagen i form af en stark och strid ström, utan, såsom hvar och en landtbrukare kan intyga, man söker göra afledningen så nära källan som möjligt. Brottets källa kunna vi icke tilltäppa, men dess afflöden kunna vi reglera så, att de för staten blifva så litet skadliga som möjligt; och att taga hand om brottslingarne redan vid unga år, då de kunna förbättras, synes ur statens synpunkt vara bättre än att

vänta, tills de blifvit förhårdade brottslingar, som icke vidare kunna förbättras.

Jag älskar i allmänhet icke, vare sig i den offentliga eller enskilda diskussionen, att inblanda citat ur bibeln, men i en fråga som denna, hvilken är icke blott en stor samhällsfråga utan äfven en stor humanitetsfråga, vågar jag dock inför lagstiftarne i ett kristligt samhälle anföra orden af den *store* lagstiftaren, som lärer, att, när alla andra lagar annullerats, qvarstår dock barmhertighetens lag, och att Han vid dess tillämpning fästat det löftet, att »hvad i hafven gjort en af dessa minsta mina bröder, det hafven i ock gjort mig».

Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:t proposition.

Herr Dickson: Om man får antaga, och det lärer väl icke vara tvifvel underkastadt att man ju icke bör göra det, att sådana förbättringsanstalter, som den ifrågavarande åkerbrukskolonien vid Hall, i väsentlig mån bidraga till minskandet af utgifterna för fångvården, derigenom att flere personer, hvilka annars ovilkorligen skulle komma under fångvårdens behandling, på detta sätt kunna återvinnas till samhället och blifva nyttiga och dugliga medborgare, så ligger väl också det antagandet ganska nära till hands, att staten handlar klokt, då den på allt sätt understödjer den fortgående utvecklingen af dylika förbättringsanstalter. Derfor kan jag för min del icke annat än gifva min röst för Kongl. Maj:ts förslag.

Här har under debatten af ett par talare yttrats, att dessa förbättringsanstalter borde mera vara kommunalinstitutioner än statsinstitutioner. Jag vill också gifva desse talare rätt derutinnan, att anstalterna såsom kommunalinstitutioner kanske skulle verka bäst och fördelaktigast; men hvad särskildt angår åkerbrukskolonien vid Hall, anser jag likväl, att den icke är och icke kan betraktas som en kommunalinstitution, då den enligt min åsigt är stiftad af hela landet och således icke är en kommunal, utan en för hela Sverige gemensam anstalt.

Jag vill icke längre upptaga Kammarens tid, då här yttrats så många och behjertansvärda ord för bifall till Kongl. Maj:ts förslag, att vidare ordande derom kan vara öfverflödigt. Jag inskränker mig till att begära bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Torpadie: Det är för mig en kär pligt att vitsorda hvad min ärade vän och länskamrat yttrat om den anstalt, som kallas Norrgård och som har lyckan att hafva honom till en af sina styresmän; men på samma gång jag erkänner detta, måste jag säga, att jag i sjelfva verket icke kan följa honom längre, ty låt vara att anstalten skötes på ett så utmärkt sätt, som nu är fallet, är dock denna anstalt tillsammans med öfriga likartade anstalter, vi hafva, alldeles för liten för att kunna uppfylla de behof, som jag anser i denna väg förefinnas. Det måste för domare och öfver hufvud hvar och en människovän vara ytterst smärtsamt, att se dessa unga brotts-

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.*

(Forts.)

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)

lingar, som årligen i stora hopar dragas inför våra domstolar, smärt- samt därför, att erfarenheten vittnar om, att, då de icke kunna få den uppfostran och vård, som deras olyckliga belägenhet kräfver, de återkomma gång efter annan, till dess fängelsets dörr öppnas för dem. Det korrektiv, som finnes i 5 kap. 1 § af Strafflagen, är i min tanke detsamma som snart sagdt intet, så länge det icke finnes några sådana allmänna uppfostringsanstalter, som der omförmälas; och jag kan icke heller se, att domstolarne nu kunna döma dessa unga brottslingar att inträda i en sådan anstalt. Att förordna om aga af föräldrar eller målsmän kan visst vara bra, men min erfarenhet har varit, att de frukter, som växa på riset, i allmänhet icke äro mycket värda, och åtminstone sedan barnen vuxit lika högt som riset, hafva de också vuxit från agan.

Jag, liksom den af mig högt ärade talaren på stockholmsbänken, hvilken var den andre talaren i ordningen på nämnda bänk, erfor en liflig glädje, då jag i Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof påträffade den framställning, hvarom nu ordas, och i likhet med Herr Hedin erfor jag äfven en känsla af djup nedslagenhet, då jag genomläste Stats-Utskottets betänkande, icke minst därför att jag under detsamma icke fann någon resewvant. Det skall likvisst icke hindra mig från att lemna min röst för det Kongl. förslaget.

Jag vill icke upptaga Kammarens tid med att bemöta de skäl, Stats-Utskottet anført för det slut, hvartill det kommit; det har redan blifvit gjordt mycket bättre, än jag skulle kunna göra. Jag vill endast säga, att det skäl, som kanske mest skulle kunna af motsidan påaktas, eller det att något reglemente för inrättningen vid Hall ännu icke faststälts, icke synes mig så särdeles betydande, ty Kongl. Maj:t har uttryckligen sagt, att det af honom begärda anslaget icke skulle tilldelas inrättningen förr än ett sådant reglemente blifvit af Kongl. Maj:t pröfvadt och godkänt. Att lemna denna pröfningsrätt till Kongl. Maj:t, därför ser jag i allmänhet icke något hinder, och minst i detta fall, då vi hafva lyckan att på svenska tronen ega den ädle, upplyste och menniskovänlige sonen till den framstående fursten, hvilkens framstående arbete »om straff och straffanstalter» var upphofvet till fängvårdsreformens införande i landet.

Jag tager mig friheten biträda de talarés yrkande, hvilka anhållit om proposition på bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Asker: Långt ifrån att jag vågar tillmäta mig någon större erfarenhet angående denna, efter mitt omdöme, särdeles viktiga fråga, tillåter jag mig likväl nämna, att jag för omkring 30 år sedan hade tillfälle att i Frankrike besöka tvenne åkerbrukskolonier, den ena i Mettray vid Tours och den andra i Petit-Bourg vid Paris. Då jag tog kannedom om dessa förbättringsanstalter, som blifvit grundade i ändamål att söka förekomma brott och återfal-

deri, kunde jag icke undgå att erfara en inre känsla af tillfredsställelse, enär dessa förbättringskolonier då redan under några år hade varit i verksamhet och dervid ådagalagt sin förmåga att motsvara sitt stora, viktiga och människovänliga ändamål. Jag var till och med så djerf att efter återkomsten från resan utkasta på papperet och låta i tryck offentliggöra mina iakttagelser, i afsigt och förhoppning, att äfven vårt fosterland någon gång skulle kunna komma att tillegna sig dylika vårdanstalter. Men icke vågade jag hoppas, att jag från den plats, der jag nu talar, skulle få tillfälle att deltaga i pröfningen af en så beskaffad fråga som denna.

I utlandet, likasom hos oss, äro dessa anstalter ursprungligen tillkomna genom enskild välgörenhet, frivilliga sammanskott och donationer. De hafva likväl, sedan de genomgått sina pröfningsår, tagits omhand af regeringarne och styrelserna, hvilka insågo deras stora vikt och betydelse. Hos oss har denna fråga mycket länge varit fördröjd, men står nu på dagordningen. Sannolikt hade frågan icke heller nu kommit under behandling, derest icke den stora frikostigheten uti en Kongl. gåfva grundlagt möjligheten för Riksdagen: Kamrar att taga ut ett steg, som lagstiftningen förutsätter och hvilket vi sålunda icke böra tveka att taga. Af Stats-Utskottets föreliggande utlåtande inhemtas, att Fångvårdsstyrelsen i denna fråga bland annat anfört, att det i 5 kap. 1 § af nu gällande strafflag meddelade stadgande derom, att barn under femton år, som begått straffbar gerning, kunde i allmän uppfostringsanstalt insättas, ännu icke, i saknad af sådau anstalt, kommit i tillämpning, men att behofvet för vårt land af uppfostringsanstalter för vanartad ungdom torde vara allmänt känt och närmare ådagalades deraf, att under senare tid allenast i Stockholm mer än 300 brott i medeltal årligen blifvit begångna af barn under femton år, samt att den ungdom mellan femton och tjugu år, som till ett antal af mer än 300 årligen intoges å landets fångvårdsanstalter, till stor del utgjordes af personer, hvilka redan i tidigare år varit med brott och vanart beträdda.

Af detta stadgande vill det emellertid ingalunda synas mig som man finge sluta dertill, att dessa åkerbrukskolonier vore att betrakta såsom straffanstalter. Det äro de i sjelfva verket icke heller. De äro förbättrings- och vårdanstalter, och att lagen lemnar en föreskrift, sådan som den nämnda, förutsätter alldeles icke — åtminstone efter min uppfattning — att det skall så anses, som hade den vanartade ynglingen, hvilken ditsändes, blifvit dömd till straff. Genom domstolens beslut är endast förklaradt, att personen i fråga skall skickas till en förbättringsanstalt, för att der danas till en god och gagnelig medlem af samhället.

Man har under öfverläggningen ifrågasatt, huruvida det är staten eller kommunerna, som böra understödja dylika anstalter. Låt om oss erkänna, att med sådana anstalter ett statsändamål måste vara förknippadt och att staten eger skyldighet att mellankomma,

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)

såvida nemligen lagens fordran icke skall blifva ett tomt ord. Men icke får man deraf sluta, att staten skulle hafva en ovillkorlig förpligtelse att grundlägga samt helt och hållet bekosta dylika anstalter. Ingenstädes har heller saken blifvit så uppfattad, och äfven hos oss är ju förbättringsanstalten vid Hall tillkommen på enskild väg. Man har ifrågasatt, huruvida det icke vore gagneligare att hafva många sådana anstalter, en inom hvarje landstingsområde. Men till och med det rika Frankrike har icke vågat beträda en sådan väg, utan man har der nöjt sig med några få anstalter af detta slag — få i förhållande till landets folkmängd och storlek. Huru skulle då vi kunna stå ut med de stora kostnader, som blefve följden af att anlägga en anstalt inom hvarje särskildt landstingsområde? För min del anser jag genomförandet af nämnda tanke vara i hög grad opraktiskt och afstyrker alla försök dertill.

En ärad talare har med afseende å sjelfva frågan framställt fyra anmärkningar, hvilka jag tillåter mig upptaga till besvarande. Den första gälde, att kostnaden vid Hall är för hög. Han visade med siffror, att kostnaden vid andra dylika inrättningar är mindre än vid Hall. Jag känner ej anledningen, hvarföre kostnaden der är större, men det kan ju hända, att sjelfva organisationen i sin ursprunglighet och sin grundläggning fordrar större utgifter än hvad erfarenheten sedermera föranleder. Det är äfven möjligt, att känslan för de unge kolonisternes vård och underhåll vållat något större omkostnad. Det kan väl äfven förmodas att de högre utgifterna varit beroende af omständigheter och prisförhållanden, som ett annat år kunna blifva billigare. Men icke synes mig hvad så är sagdt vara skäl att vägra, utan tvärtom skäl att bevilja det begärda understödet, när det ådagalägges, att detsamma pröfvas vara erforderligt att främja ett allmännyttigt och gagneligt ändamål.

Talarens andra anmärkning, att det ännu ej är utredt, om dylika anstalter böra anses såsom statens eller kommunens institutioner, har redan blifvit besvarad. För min del tror jag, att de äro hvarken det ena eller andra. De hafva tillkommit på den enskilda välgörenhetens väg, och deras ändamål är så stort, att det är statens pligt att icke draga sig tillbaka, då anslag till understöd åt sådana förbättringsanstalter begäres.

Vidare anmärkte talaren, att rigtningen vore ensidig, och att denna ensidighet skulle bestå bland annat deri, att inrättningen vid Hall uteslutande vore grundad efter landtbrukskolonien vid Mettray. Talaren förklarade likväl sjelf, att Mettray är en mönsterkoloni. Nåväl, då måste väl äfven Hall vara mönstergild. Men han framhöll, att kolonien vid Mettray hade ett och annat fel, hvilka blifvit följda vid ordnandet af kolonien vid Hall. Dessa fel ville han hafva undanröjda. Ett bland felen var, att vid Mettray sjelfva systemet grundar sig på koloni- och ej på kasernorganisation. För min del vågar jag betvifla, att kasernsystemet skulle vara bättre. Såvida ej förändringar skett de sista åren vid Mettray, saknas der hvarken

ordning eller disciplin i kolonierna. Hvarje hus bildar en koloni och inom densamma är en särskild disciplinär styrelse organiserad, hvilken har uppsigten öfver de unga kolonisterna. Jag anser detta vida bättre än kasereringssystemet, som i andra fall icke tillvunnit sig framstående sympatier och därför ej heller torde hafva afgjort företräde med afseende å ifrågavarande slags förbättringsanstalter.

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.*

(Forts.)

Ett annat fel, som talaren framhöll, skulle ligga deri, att inrättningen vid Mettray egentligen icke är annat än en jordbrukskoloni, der de unga kolonisterna ej lemnas tillräckligt tillfälle att egna sig åt andra yrken. För min del sätter jag landtmannens yrke så högt, att, då dessa anstalter äro, hvad sjelfva namnet innebär, »jordbrukskolonier», det skulle förefalla mig ganska egendomligt, om ej just jordbruksnäringen der företrädesvis utöfvades. Allra minst trodde jag, att landtmannapartiet skulle stöta sig på den omständigheten, att dessa kolonister jemväl få utbilda sig till landtbrukare. Men därför äro andra yrken ingalunda förbisedda. Så väl vid Mettray som vid Hall finnas hvarjehanda verkstäder, som lemna kolonisterna tillfälle att välja och bilda sig till utöfningen af särskilda yrken. Om jordbruket ställes främst, kommer sig deraf, att det i sjelfva verket är och måste anses vara den viktigaste af alla näringsgrenar.

Den fjerde och sista anmärkning, som den ärade talaren framstälde, skulle vara den, att intet reglemente, inga stadgar ännu blifvit för anstalten vid Hall fastställda. Denna anmärkning synes mig redan hafva blifvit nöjaktigt besvarad derigenom, att det begärda anslaget ej skulle komma att åtnjutas, innan Kongl. Maj:t fastställt reglemente för anstalten. Dessutom tillåter jag mig uppriktigt förklara, att jag icke är så synnerligen stor vän af vidlyftiga stadgar och många paragrafer vid en praktisk anstalt, sådan som denna, der den, som står i spetsen för styrelsen, vården och förvaltningen af det hela, måste anses vara det bästa reglementet. Kan man dertill finna en skicklig och duglig styresman, är reglementet af underordnad vikt. Deraf följer väl icke, att anstalten icke bör ega ett reglemente; men den omständigheten, att ett fullständigt sådant ännu icke finnes stadfastadt, bör ingalunda förhindra Kammaren att fatta ett vackert beslut och utöfva en ädel handling.

Det skulle därför förundra mig, om Kammaren nu afsloge denna framställning. I alla de frågor som Andra Kammaren hittills behandlat, der det gällt den allmänna undervisningen eller folkets uppfostran och förädling, har Kammaren med frikostighet häfdat sitt anseende och inför landet visat både sitt goda hjerta och sin goda vilja. Jag vågar hoppas, att Kammaren äfven vid detta tillfälle icke skall frångå sina traditioner, utan gerna bifalla Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Culin: För min del kan jag icke finna någon skilnad

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)

mellan en straffanstalt för minderåriga brottslingar och en förbättringsanstalt. Jag betraktar derföre kolonien vid Hall såsom väsentligen en straffanstalt. Om det ifrågavarande anslaget beviljas, kommer denna anstalt att ställas under statens kontroll och staten derigenom få ett högst behöfligt komplement till sin i öfrigt väl ordnade straffinstitution. Jag tror också, att derigenom de olägenheter kunna anses komma att afhjelpas, som af en föregående talare talare påpekats i fråga om denna anstalt.

På grund häraf instämmer jag fullkomligt med de talare, som yrkat bifall till Kongl. Maj:ts framställning, men tager mig friheten hemställa, om icke lämpligt kunde vara, att såsom vilkor för anslagets beviljande stadgas, att kolonien vid Hall förpligtas mottaga brottslingar från hela riket, så att alla länen sättas i tillfälle att i lika mån efter behof göra sig inrättningen till godo.

Herr Key: Endast några ord till bemötande af den högt ärade talaren från Gefle. Han jäfvade icke de siffror, som jag uppgaf i afseende å kostnaderna vid Hall, jemförda med dylika kolonier i utlandet, men menade, att ifall kostnaderna vid Hall vore större, detta antagligen berodde derpå, att man vid Hall egnade större och kärleksrikare omvårdnad om de små än annorstädes. Det är likväl icke alltid sagdt, att det *dyraste* sättet i denna väg är det *bästa*, och det lär icke kunna nekas, att det utomlands finnes anstalter, både fullt jemförliga med Hall och vida öfvergående Hall i anordningarnes storhet och omfattning, men der kostnaderna proportionsvis likväl äro mindre.

Vidare har den ärade talaren adresserat sig direkt till landtmannapartiet och lagt detsamma på hjertat, att *det* åtminstone icke borde vara emot att ju flere gossar desto bättre uppfostrades till jordbrukare. Jag vågar tro, att flertalet af den jordbrukande befolkningens representanter i denna Kammare icke har någon bestämd föresats att uppfostra sina söner ovilkorligen eller företrädesvis till jordbrukare, utan en och hvar lärer väl i första rummet se till hvad fallenheter hans son har, samt derefter lämpa hans uppfostran och undervisning.

Slutligen tillåter jag mig påpeka, att åsigterna tyckas vara så skiljaktiga, att det fullt ut bekräftar hvad jag nämnde i slutet af mitt förra anförande, att saken ännu icke är mogen. Det behöfves mycket talande och mycket fundering, innan man kan blifva ense om hvad som är det bästa.

Jag ber slutligen få fästa uppmärksamheten på en sak, som icke är utan all vikt. Det är, att, om vi utan vidare skulle inlåta oss på detta första anslag, vi icke kunna veta, hvad det andra, tredje, fjerde, femte och sjette blir och att det kan ett tu tre hända oss att få ett förslagsanslag på halsen, som i likhet med så många andra sådana, komma att öfverskridas med mycket stora belopp. Nåväl! jag vill medgifva, att detta och mer till *kunde* vara väl

använda penningar, ja, jag hoppas och önskar, att mycket stora belopp framdeles må blifva använda för detta ändamål, men om *staten* skall släppa till dessa medel, allt eller delvis, det är en annan fråga.

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)*

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Det kan väl icke vara fråga om och har icke heller under den diskussion, som nu pågått, varit ifrågasatt, att man icke i allmänhet erkänner den stora nyttan och vigten af att dylika förbättringsanstalter, hvarom här är fråga, komma till stånd i vårt land. Behovvet af sådana inrättningar är så stort, att det icke kan afvisas. Frågan gäller naturligtvis endast sättet, huru det stora mål skall vinnas, som vi alla önska.

Till en början får jag nämna, att äfven jag varit i tillfälle att vid ett besök å kolonien vid Hall taga kännedom om dervarande förhållanden, och jag kan ej annat än, för så vidt jag kunnat sätta mig in i förhållandena, vitsorda, att kolonien skötes utmärkt väl, och att en aktningsvärd disciplin samt en god anda der är rådande, för såvidt det rörer sjelfva uppfostringsarbetet. Men det oaktadt anser jag för min del, att denna anstalt icke bör helt och hållet förvandlas till en statsangelägenhet. Det är ju allmänt känt, att inrättningen har på enskild väg erhållit stora medel till sitt förfogande, som efter gifna föreskrifter skola förvaltas; men, då man begär, att *staten* skall träda emellan för inrättningens framtida uppehållande, måste också *staten*, enligt min åsigt, lemnas tillfälle att utöfva någon tillsyn öfver densamma. Jag menar dermed, att *staten* bör hafva någon, som å dess vägnar är medlem i styrelsen, likasom jag anser, att, för den händelse landsting eller kommuner för samma ändamål lemna bidrag till sådana inrättningar, landstingen och kommunerna äfven skola hafva rätt att utse medlemmar i inrättningarnes styrelser.

Beträffande särskildt kolonien vid Hall, tror jag, att, om man från första början riktigt användt de medel, som för inrättningen varit afsedda, dessa varit för ändamålet fullt tillräckliga, utan att några bidrag från *statens* eller *kommunernas* sida skulle erfordras. En anmärkning nemligen, som man med skäl kan göra i fråga om anordningarna vid Hall, är den, att jordbruket är alldeles för stort, och att man vid inköp af egendomen bort välja någon mindre, och jag tror icke, i likhet med en föregående talare, att man bör slå in på den banan, att, såsom kolonien vid Hall ensidigt tillvägagår, i främsta rummet hålla ynglingar, som äro intagna å dylika inrättningar, till sådana sysselsättningar, som göra dem till jordbrukare. Det är ett erkänt faktum, att ynglingar, som utgå från städerna — och det största antalet af dem, som äro intagna å anstalten, kommer just från städerna — icke äro danade till jordbrukare, och, om de äfven under sin vistelse vid Hall kunna hållas till sysselsättningar vid jordbruket, är det dock temligen säkert, att, när de utgå från kolonien, de återvända till städerna. Jag frågar då: hvad nytta

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Ports.)

hafva de af sin vistelse vid Hall? Ja, de hafva visserligen nytta af den allmänna undervisning, som de erhållit, och derigenom att de blifvit uppfostrade till bättre människor, men af det yrke, hvar-till de egentligen blifvit vanda, och som ju skulle vara egnadt att bereda dem utkomst för deras återstående lif, hafva de, såsom jag vågar påstå, icke i allmänhet någon nytta. Det är väl sant, att vid Hall äfven finnas andra sysselsättningar, än hvad som hörer till jordbruket, men dessa äro tilltagna i mindre skala, och endast ett mindre antal elever hållas till sådana. Efter min uppfattning ligger i den af mig nu påpekade omständighet det största felet och jag tror, att det varit bättre, om man använt en mindre del af de till anstalten donerade medel för inköp af jordegendom och resten uteslutande för dess uppehållande, samt låtit anstalten verka i en mindre skala, än den, som man lär hafva afsett med densamma.

Nu har man här sagt, efter hvad jag kan förstå af Doktor Dicksons yttrande, att denna inrättning är afsedd att afhjelpa det erkända behovet för hela landet, och att den derföre tilltagits i en så stor skala, som nu föreslagits. För min del kan jag icke gilla ett sådant ordnande af anstalten. Jag tror att, äfven om kostnaderna derigenom komma att blifva något större, man bör söka åstadkomma flera dylika inrättningar i mindre skala, om icke en i hvarje län, så åtminstone en för hvar annat eller hvar tredje län, och således mera förvandra dessa anstalter till läns- än statsinstitutioner. Jag anser, att detta skulle verka mera välgörande och utöfva bättre såväl kontroll öfver inrättningen som gagn för landet. Och jag skulle nästan våga påstå, att, om landstingen komma att sköta förvaltningen genom någon af dem utsedd styrelse, omkostnaderna skola blifva lägre, än om staten skall åtaga sig detta. Vi hafva i detta afseende äfven erfarenhet. Då t. ex. döfstummeinstitutet på Manilla inrättades, gjorde man detta till en statsangelägenhet och förestälde sig, att institutet skulle räcka till för hela landet, och man gjorde sig sannolikt då samma föreställningar, som i förevarande fråga. Men man misräknade sig och fick snart se, att detta system icke dugde, utan att länen och landstingen snart nog måste taga saken om hand och inrätta särskilda sådana institut, ty behovet har icke längre kunnat afvisas. Och om man jemför dessa institut, som finnas inrättade af landstingen, med statens, skall man snart finna, att de väl tåla jemförelser både hvad beträffar sjelfva ändamålet och förvaltningen. Jag tror, att man icke behöfver tvifva på, att icke landstingen komma att gå i samma riktning i afseende å den angelägenhet, som här föreligger; och min åsigt är, att de orter, der sådana anstalter, som här äro i fråga, finnas eller kunna blifva inrättade, och hvilka anstalters donationer eller enskilda gåfvor icke räcka till, böra i främsta rummet anlitas om bidrag till anstalternas uppehållande. Jag hade också väntat mig, att den nu ifrågakvarande inrättningen skulle på en sådan väg söka anskaffa medel, då den icke kan utveckla sig med de tillgångar,

som för närvarande finnas. Om så skett, att vederbörande ort lemnade dylikt bidrag, så skulle jag icke hafva något emot att, likasom det eger rum med åtskilliga andra institutioner i vårt land, statsverket, under vilkor att vederbörande landsting eller stadsfullmäktige lemnade bidrag till så beskaffade inrättningar med ett visst belopp, jemväl bidroge med ett deremot svarande belopp. Derest frågan om sådana inrättningar i allmänhet på detta sätt framkommit till Riksdagen, tror jag, att understöd kunnat påräknas icke blott för kolonien vid Hall, utan för dylika anstalter i allmänhet, hvarhelst i landet de kunna uppstå. Jag tror således, att frågan tål att tänka närmare på, synnerligast som man väl ändock icke behöfver befara, äfven om den uppskjutes ett eller annat år, att den kommer att falla, eller att kolonien vid Hall derigenom skall gå förlorad. Det är ju ett så vackert och ädelt sätt att använda penningar och behofvet så stort, att det icke gerna kan afvisas, men, då frågan en gång återkommer, hoppas jag, det icke endast statens utan äfven kommunernas och landstingens understöd i fränsta rummet kommer att anlitas, och att nödiga föreskrifter i afseende på statens rätt att hafva behörig tillsyn öfver förvaltningen bestämmas. På dessa skäl yrkar jag bifall till Stats-Utskottets hemställan.

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)*

Herr Adlercreutz: För min del ämnar jag gifva min röst för bifall till Kongl. Maj:ts förslag. I den tid vi nu kalla för vår tid går det omisskänneligen äfven genom vårt folk en rörelse i riktning att förekomma brott och undanrödja anledningarne dertill. Denna rörelse har sin grund icke endast i den allmänna menniskokärleken, utan äfven enligt min uppfattning uti ett beaktansvärdt nit och omtanke för det allmännas väl. Det allmännas väl är nemligen synnerligt nära berördt af den fråga vi här behandla, ty det kan icke vara för staten likgiltigt, om inom densamma fostras och näras fiendtliga krafter, som innebära ett ständigt hot mot fredliga medborgares lif och egendom. Det kan icke vara staten likgiltigt om den pestsmitta, som jag ville benämna denna brottsliga atmosfärs olycksbringande inflytande på dem som dermed komma i beröring, får ostördt utbreda sig inom det ena eller andra samhällslagret, och det kan icke annat än ligga i statens omedelbara intresse, att icke straffanstalterna oupphörligt skola fyllas med personer, som brutit mot samhällets lagar.

Nu har den enskilda verksamheten tagit på sina skuldror en stor del af hvad som i den vägen bör göras, såsom synes af alla dessa föreningar, som på senare tider bildats i landet, för att räcka en hjälpsam hand åt dem, som efter utståndet straff åter gå ut i friheten och hvilka under fängelsetiden uppfört sig så, att man kan hysa hopp om deras allvarliga önskan att öfvergifva brottets bana. Detta kan den enskilda uppoffringen med sina krafter uträtta, och i det hänseendet behöfver icke statens hjälp tagas i anspråk. Enskilde personer hafva äfven gjort stora ansträngningar för

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)*

räddandet af vanartiga barn, och man har här under diskussionen omtalat flera för sådant ändamål genom enskild gifmildhet tillkomna inrättningar, men den anstalt, hvarom nu är fråga, är tilltagen i så stor skala, att de enskilda krafterna icke räcka till, utan statens mellankomst erfordras för att gifva den sin fulländning. Tiden synes mig vara inne, att staten, hvars intressen, såsom förut sagdt, här äro på det närmaste berörda, nu gifver sitt erkännande åt alla dessa enskilda bemödanden genom att åt denna anstalt lemna det understöd, hvaraf den är i behof och sålunda taga vid, der de enskildes krafter icke längre förslå. Af dessa skäl yrkar jag bifall till Kongl. Maj:ts proposition i föreliggande punkt.

Herr Aug. Peterson i Hasselstad: Denna frågas vackra syftemål måste erkännas af alla och således äfven af mig, men jag kan det oakadt icke förorda densamma och detta af det skäl först och främst, att föreningen vid Hall icke uppdragit styrelsen att begära statens understöd. Detta skäl har jag egentligen fäst mig vid, ty, om staten nu griper in i denna inrättning, som ju helt och hållet blifvit stiftad genom enskilda bidrag, kan det ju hända, att detta väcker missnöje. Jag säger för ingen del säkert att så skall ske, men det kan ju inträffa.

Vidare har en ärad talare sagt, att det skulle vara omöjligt för enskilda kommuner och landsting att bilda sådana inrättningar, hvarom här är fråga. För min del får jag säga, att jag alldeles icke tror på omöjligheten häraf. Det har icke varit omöjligt för kommuner och landsting att bilda anstalter för döfstumma och blinda; åtminstone har det gått för sig i Blekinge, oakadt det kostat landstingen mycket penningar, och då tror jag icke heller det bör vara svårare att bilda sådana föreningar som denna, hvarom nu är fråga.

En annan talare har ansett, att om staten nu skulle lemna bidrag till föreningen på Hall, skulle det vara nödvändigt att i dess reglemente inrymma sådana stadganden, att det blefve tillåtet för andra delar af riket att äfven skicka dit sina vanartade barn. Det är nog rätt, att så borde vara, men jag hemställer, huruvida inrättningen är tillräckligt stor att kunna emottaga alla vanartade barn, som skickas dit från hela riket, då den icke ens förslår för Stockholms stad och dess närmaste omgifning. Det är ju alldeles tydligt, att det behöfves flera än en sådan anstalt, och om staten nu lemnar understöd, kan staten icke undgå att äfven senare lemna större bidrag, som otvifvelaktigt komma att begäras från andra håll. Den frågan är dessutom ännu icke utredd, huruvida omsorgen om sådana stiftelser bör tillkomma staten, eller om denna fråga icke bäst kan af kommunerna afgöras, och detta bör först afgöras, innan staten gifver sig in på detta gebiet genom att nu bevilja det begärda anslaget till kolonien å Hall.

Efter den långa diskussionen i frågan skall jag icke längre upp-

taga tiden, utan inskränker mig till att yrka bifall till Utskottets hemställan.

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.*

(Forts.)

Herr Hammarberg: Efter den sakrika utredning, frågan fått från båda sidor, kan jag fatta mig helt kort. Men det varma intresse, jag alltid hyst och ännu hyser för sådana institutioner, som den vid Hall, gör, att jag, för den händelse frågan skulle falla, det vill säga Utskottets förslag bifallas, icke vill hafva på mitt samvete att icke dessförinnan hafva yttrat några ord till förmån för Kongl. Maj:ts proposition, icke derföre att jag anser det Kongl. förslaget vara precis sådant, jag skulle önskat — ty helst skulle jag sett, att ett bestämdt belopp för ändamålet anslagits — utan emedan anslaget är begärdt till understöd åt en inrättning af sådan natur, att jag, då understödet är behöfligt, icke vill neka det.

De skäl, som anförts mot bifall till Kongl. Maj:ts förslag, hafva egentligen varit tvenne; det ena, att man befarat, att, om anslaget nu beviljades, detta skulle hafva till följd, att äfven andra dylika anstalter af privat natur skulle göra framställningar om erhållande af understöd; och det andra, att organisationen af nu ifrågasvarande inrättning icke vore tillfredsställande. Jag ber få nämna, att jag sjelf för 30 år sedan varit med om bildande i Göteborg af en sådan anstalt, som den vid Hall; att jag under 25 års tid varit ledamot i styrelsen för densamma; och att jag således sett de fördelaktiga verkningar, den medfört, och jag kan för den skull icke annat än önska, att dessa välsignelserika verkningar måtte spridas öfver hela landet. Jag hoppas och tror, att inrättningen vid Hall skall medföra samma nyttiga verkningar; men jag tror också, att en sådan anstalt får i mer eller mindre mån göra vissa erfarenhetsrön, innan den kunnat frigöra sig från ett och annat ofullständigt, som i organisationen kunnat från början förefinnas. Sådan är åtminstone den erfarenhet, vi gjort vid inrättningen å Lundby i närheten af Göteborg, der vi måst ändra systemet dels efter de lokala förhållandena och dels med fäst afseende på de olika lynnen och lyten hos de der intagna barnen. Man lade nemligen i början uteslutande an på undervisning i landtbruk; men man fann snart, att man måste frångå denna princip och lemna undervisning äfven i andra yrken.

Med hvad jag nu yttrat har jag blott velat antyda, att, derför att vid anstalten vid Hall möjligen låda fel, man väl icke bör undandraga sig att lemna den ett välbehöfligt understöd; hvarför, och då jag anser goda skäl tala för bifall till Kongl. Maj:ts proposition, jag utan att vid denna sena timme vidare vilja upptaga Kammarrens tid, blott vill tillkännagifva, att jag kommer att rösta för det förslag, den Kongl. propositionen i nu föredragna del innehåller.

Herr L. J. Larsson: Här hafva visserligen anförts många-

Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.
(Forts.)

handa skäl för bifall till Utskottets förslag; men jag tror likväl, att då frågan gäller uppfostran af vanartiga barn för att, om möjligt, återställa dem förbättrade åt samhället, sådana skäl böra vika. För min del kan jag icke heller godkänna dem, utan kommer med min röst att votera för bifall till Kongl. Maj:ts i ämnet afgifna proposition.

Herr Liss Olof Larsson: Jag har icke många ord att lägga till hvad Herrar Key och Carl Ifvarsson före mig i frågan yttrat. Jag gillar nemligen hvad de till förmån för Utskottets hemställa andragit; och jag ber endast Kammaren att icke låta känslan alltför mycket tala och icke alltför djupt beröras af det känslofulla anförande, vi nyss åhört till försvar för Kongl. Maj:ts proposition. Äfven i en fråga af den beskaffenhet, som den förevarande, får man väl lof att begagna sitt förstånd och icke låta endast känslan tala.

Såvidt jag kan finna, är här egentligen fråga om att öfverflytta fattigvårdstungan till en viss del från kommunerna till staten, men innan man tager ett sådant steg, bör man enligt mitt förmenande hafva frågan bättre utredd, än hvad den för närvarande är. Man invänder visserligen häremot, att fråga nu är blott om ett enstaka fall, och att det anslag, som nu begäres, icke skulle komma att öfverstiga 27,000 kronor årligen. Men jag föreställer mig att, om Riksdagen nu beviljar hvad Kongl. Maj:t i förevarande hänseende begärt, man icke skulle kunna afslå de framställningar i enahanda syfte, som säkerligen skola komma efter; ty icke kan man väl bifalla det nu begärda anslaget, därför att stiftelsen, för hvars räkning det begärts, heter Oskar—Josefina-stiftelsen; man finge således vara beredd på att bevilja äfven de anslag, som framdeles komme att för sådana ändamål begäras, och då inom hvarje kommun väl finnes något vanartigt barn, skulle följderna deraf kunna blifva, att man kunde erhålla en dylik framställning från hvarje kommun. Man ser här af, hvart ett bifall till förevarande framställning kan leda, synnerligast då i Kongl. Maj:ts proposition upplyses, att endast i hufvudstaden omkring 300 minderåriga barn årligen tilltalas för brott och således äro till intagande å dylika anstalter hemfallna, hvartill komma alla de barn, hvilka äro vanartiga, men ej begått brott i vanlig mening, och som af kommunalstyrelserna skickas till sådan uppfostringsanstalt. Jag tror således, att vi här stå inför rätt betydande summor och att vi fördenskull böra betänka oss mer än en gång, innan vi inslå på denna väg, i synnerhet i närvarande stund, då en betydlig statsbrist är för handen. Man säger, att här endast är fråga om några tusental kronor, men dessa tusental skulle likväl, som jag tror, komma att efterföljas af åtskilliga hundra tusental, ja millioner, sedan man väl en gång inkommit på den vägen.

För min del anser jag således vara lämpligast att bifalla Utskottets förslag och låta frågan hvila för undergående af ny utred-

ning, innan man beträder den väg, som i Kongl. Maj:ts förslag angifves.

*Ang. bidrag
för kolonien
vid Hall.*

(Forts.)

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen gaf propositioner, i öfverensstämmelse med de meningar som förekommit, dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på yrkandet att, med afslag å nämnda hemställan, Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning måtte bifallas, dels ock på antagande af det förslag, Herr Rubenson under öfverläggningen afgifvit; och förklarade Herr Talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för den förstnämnda meningen. Votering begärdes, i anledning hvaraf, och sedan till kontraposition antagits yrkandet på bifall till Kongl. Maj:ts förslag, en omröstningsproposition af följande lydelse uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 2:dra punkten af utlåtandet N:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, lemnat bifall till hvad Kongl. Maj:t uti ifrågavarande afseende föreslagit.

Omröstningen företogs och utföll med 108 ja mot 66 nej; hvadan Utskottets hemställan af Kammaren bifallits.

Punkterna 3 och 4.

Blefvo jemväl bifallna.

De vid utlåtandet fogade *tabeller* lades till handlingarne.

§ 10.

Föredrogs Stats-Utskottets utlåtande N:o 9, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Tredje hufvudtitel.

Af Kongl. Maj:t var föreslaget, att enahanda belopp 613,800 kronor, som enligt nu gällande riksstat vore anvisadt under nämnda hufvudtitel, till årliga eller ständiga utgifter, måtte jemväl för år 1880 af Riksdagen beviljas att utgå, enligt af Kongl. Maj:t likaledes föreslagen fördelning, mot nu gällande redovisningsskyldighet samt med samma rätt till anslagens användande och under samma vilkor som hittills.

I sammanhang med denna framställning hade Utskottet till behandling förehäft två inom Riksdagens Andra Kammare väckta motioner, nemligen:

af Herr *Carl Anders Larsson* (N:o 24), som yrkat, att, »då utrikes- och konsulsdepartements-expeditionerna kunde förenas, så behöfde man icke afföna tvenne dylika expeditioner», hvarigenom skulle besparas 7,000 kronor; att af enahanda skäl anslaget till extra utgifter måtte minskas med 29,800 kronor; att anslaget till underhåll af svenska kronans egendom i Konstantinopel måtte nedsättas med 3,200 kronor; att traktamentsbeloppen för envoyéerna på följande platser måtte minskas, nemligen i Köpenhamn med 16,000 kronor, i London med 20,000 kronor, i Paris med 20,000 kronor, i Petersburg med 20,000 kronor, i Rom med 4,000 kronor och i Wien med 20,000 kronor; att det för hemliga utgifter beräknade belopp, 14,000 kronor, måtte uteslutas; samt att anslaget till diverse utgifter måtte minskas med 6,000 kronor; och

af Herr *Ola Andersson* i Burlöf (N:o 95), som föreslagit, att, under förutsättning att Norska Stortinget fattade ett härmed öfverensstämmande beslut, Riksdagen måtte besluta, att anslaget från Sverige till tredje hufvudtiteln skulle nedsättas med det belopp, som komme på Sveriges del af de å kabinetts- och konsulskassorna upptagna 22,000 kronor till expektanslöner.

Och hade Utskottet hemstält:

1:o att hvad Kongl. Maj:t beträffande regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel föreslagit måtte af Riksdagen bifallas; och

2:o att Riksdagen vid anmälan af detta beslut måtte i underdånighet anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t i nåder dels tillse, huruvida icke på flera platser, der en sådan åtgärd nu icke vore vidtagen, konsulatgöromålen kunde, till minskning i utgifterna, med den diplomatiska representationen förenas, dels ock vidtaga sådana åtgärder, att expektanslöner för framtiden endast i särskilda undantagsfall och för kortare tidrymd komme att utgå.

Mot hvad sålunda blifvit hemställt vore reservationer inom Utskottet anmälda dels af Herrar *C. A. Larsson* och *Nils Petersson* och dels, hvad särskildt angick punkten 2, af Herrar *O. B. Olsson* och *Sven Nilsson* i Efveröd.

Efter uppläsning af Utskottets hemställan i *punkten 1* anförde

Herr *Sven Nilsson* i Efveröd: Emot den föredragna punkten

har jag, såsom af betänkandet synes, reserverat mig. Jag har nemligen inom Utskottet ansett, att Herr Ola Andersson haft fullt fog att framkomma med sin motion och således bort hafva rönt en ännu större uppmärksamhet inom Utskottet än som skett, då de personer, hvilka äro uppförda på expektansstat, hafva genom de löner, som de redan uppburit, blifvit mer än tillräckligt ersatte för det arbete, de gjort staten. Jag tror fördenskull, att såväl motionären som jag bjudit goda skäl för vårt yrkande om indragandet af de till expektanslöner utgående anslaget. Som man finner af motionen, har af ifrågavarande tjänstemän en innehaft sin befattning i 9 år, en i 6 år, och de öfriga hafva icke tjänstgjort mer än 3 eller 4 år, och således en mycket kort tid varit använda vid sina befattningar, för hvilka de uppbära lön. Den summa, som erfordras för deras aflöning, är icke så obetydlig, då ett par af dem uppbära till och med 4,800 kronor hvardera årligen. När man nu ser, att dessa personer under en längre följd af år erhållit så betydliga löner, utan att hafva haft någon tjänstgöring, kan man väl hafva skäl att anse, det de blifvit till fulla betalda för sitt arbete till staten, som varat blott några få år. För öfrigt anser jag det icke vara riktigt att gifva statens embets- eller tjänstemän *lön*, som icke äro i statens tjänst. Utan det rätta är väl, att ifrågavarande personer likasom andra statens tjänstemän komma i åtnjutande af pension efter föreskrifven tjänstetid, eller ock blifva uppförda på indragningsstat.

På grund af dessa skäl och af dem, som äro i motionen anförda, anhåller jag att få framställa ett yrkande, i öfverensstämmelse med motionärens förslag. Jag vill likväl först erinra derom, att af det belopp, 22,000 kronor, som för närvarande utgår till expektanslöner, användas af kabinetskassan 19,200 kronor, hvaraf Sverige betalar 13,553 kronor och Norge 5,647 kronor. Af konsulskassan utgå 2,800 kronor, hvaraf Sverige för samma ändamål betalar 1,600 och Norge 1,200 kronor. Det på Sverige belöpande årsbidraget utgör följaktligen tillsammans 15,153 kronor, och det är detta belopp jag, lika med motionären, anser böra för framtiden indragas.

Jag hemställer alltså, att Kammaren, med bifall till Herr Ola Anderssons motion, måtte för sin del besluta, att anslaget från Sverige till tredje hufvudtiteln nedsättes med det belopp, 15,153 kronor, som kommer på Sveriges del af de å kabinetts- och konsulskassorna upptagna 22,000 kronor till expektanslöner.

Om proposition på detta mitt yrkande anhålles.

Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena, Björn-stjerna: Herr Talman! Mine Herrar! Här har blifvit yrkadt, att ett belopp, motsvarande expektanslönerna, skulle afdragas på den föreslagna summan till tredje hufvudtiteln.

Som dessa expektanslöner ofta varit föremål för anmärkningar,

torde det tillåtas mig att här få meddela några upplysningar rörande desamma.

Till en början kan jag icke underlåta att påpeka det förvillande i den framställning, som af en ärad motionär blifvit gjord i denna fråga. Han uppräknar nemligen i sin motion sex personer, hvilka åtnjuta expektanslön, men angifver om dem endast, huru länge de innehaft sin sista tjenst. I motionen heter det: »Förre envoyéen i Köpenhamn, Grefve H. L. H. Hamilton, som, född 1814, utnämndes 1861, samt försattes i disponibilitet 1864,» o. s. v. Vidare säger motionären: »Såsom dessa siffror visa, hafva Ministerresidenten von Mansbach i 9 år, t. f. konsul J. Clausen i 6 år, men de öfrige endast i 3 eller 4 år innehaft sina respektive befattningar.» Man får likväl icke endast se på, huru länge dessa embetsmän innehaft sina sista tjenster, utan bör väl taga i betraktande, huru länge de varit i statens tjenst, och då framställer sig förhållandet på ett helt annat sätt. Främst på listan står grefve Hamilton. Han inträdde i statens tjenst 1829 som underlöjtnant vid Svea artilleriregemente och hade således, då han förflyttades på expektansstat, i 35 år varit anställd i statens tjenst; såsom bekant har han både förut och efteråt innehaft många andra, särdeles maktpåliggande embeten och utöfvat en mer än vanlig verksamhet i en mängd olika befattningar. Friherre Palmstierna hade i 20 år varit i diplomatisk tjenst, då han sattes på expektansstat, hvarförutom han i sin ungdom några år varit officer; Friherre Wrede hade i 17 år varit i diplomatisk tjenst och förut tjenstgjort i Kansliet; Herr v. Mansbach hade i 25 år varit anställd i diplomatisk tjenst, hvarförinnan han några år varit officer i norsk tjenst; Hyltén-Cavallius blef år 1839 extra ordinarie och 1843 ordinarie amanuens i Kongl. Biblioteket och hade således varit i statens tjenst 25 år, innan han kom i åtnjutande af expektanslön. Bland dessa tror jag icke att anmärkningarne i allmänhet rigtats mot Grefve Hamilton, som stälde på expektansstat, sedan han af politiska skäl ansett sig tvungen afgå från den ministerplats han innehade i Köpenhamn. Jag är fullt öfvertygad, att, om han, då han utgick ur Konungens Råd, icke erhållit denna plats, han fått sig anförtrodt något annat högt embete, hvilket gjort honom, vid nu fylda 65 år, berättigad till högre pension än det expektansarfvode han uppbär. Icke heller tror jag, att klandret kan gälla Herr Hyltén-Cavallius, som under sin tjenstgöring i Rio-Janeiro blef till helsan så förstörd, att han flera år måste begagna kryckor. Huruvida hans helsotillstånd sedermera förbättrats, känner jag ej, men jag betviflar, att han någonsin kan blifva återställd. Att han under sådana förhållanden icke kunde ställas på bar backe, var ju gifvet, och han erhöll derföre ett expektansarfvode.

Troligtvis hafva anmärkningarne i allmänhet afsett de tre f. d. ministrar, som nästan samtidigt eller under tiden December 1868—April 1869, blifvit förflyttade på expektansstat. Dermed förhåller sig emellertid så, att, sedan Riksdagen yrkat, att besparingar skulle

göras, beslöts, att befattningen i Konstantinopel skulle bestridas af en ministerresident i stället för en envoyé. Friherre Palmstierna hade såsom envoyé 18,000 kronor i traktamente från ministerstaten. I hans ställe utnämnde Kongl. Maj:t en ministerresident med 10,000 kronors lön, men deremot fick Palmstierna en expektanslön af 4,800 kronor. En besparing uppstod således der af 3,200 kronor. I Haag och Brüssel voro förut på hvardera platsen anställda en ministerresident med 16,000 kronor i lön, eller tillsammans 32,000 kronor. I stället förenades båda befattningarne under *en* ministerresident med 18,000 kronors lön, och de förra ministerresidenterna fingo hvardera en expektanslön af 4,000 kronor. Detta gör tillsammans 26,000 kronor. Här blef således en besparing af 6,000 kronor.

Endast en person har under de sista tio åren blifvit öfverflyttad på expektansstat, nemligen dåvarande konsuln Clausen i Calais. Han hade i sex år varit tillförordnad konsul derstädes. Och anledningen hvarföre han icke erhöll tjensten på ordinarie stat var den, att, då han tillträdde densamma, beslut redan fattats att, så snart generalkonsulatet i Håvre de Grâce blefve ledigt, ett affönadt konsulat der borde upprättas för hela norra Frankrike, under hvilket konsulaten i Nantes, Calais och Dunkerque skulle, i mån som de blefve lediga, komma att förläggas. Då genom innehafvarens död generalkonsulatet i Håvre de Grâce blef ledigt, indrogs följaktligen den tienst Clausen innehade på förordnande, och konsulatet i Calais förlades under Håvre. Clausen hade då varit 36 år i svensk-norsk konsullatttienst och skött sitt kall med nit och skicklighet. Man ansåg icke billigt att utan någon ersättning afskeda en så gammal tiensteman; och han fick derföre detta expektansarfvide af 1,200 kronor. Denna åtgärd vållade staten alls icke någon ökad utgift utan tvärtom en vinst; ty derigenom att konsulatet i Calais blef ledigt, inflöto de lästafgifter, som Clausen eljest skolat uppbära, till konsulskassan. Dessa afgifter utgjorde år 1878 2,475 kronor; och då Clausen uppbär allenast 1,200 kronor, hade man sålunda en besparing för året till ett belopp af 1,275 kronor. Så vida man icke skolat ställa på bar backe denne tiensteman, hvilken varit 36 år i konsullatttienst och dervid skött sitt kall väl, fans icke gerna någon annan utväg än att gifva honom denna lilla expektanslön, hvarigenom statsverket icke förorsakades någon ökad kostnad.

Då expektansstaten emellertid så ofta klandrats, har jag för afsigt föreslå Kongl. Maj:t att öfverflytta de flesta af de sex på denna stat uppförda personer till pensionsstaten. En af dem har redan fyllt 65 år. Två äro öfver 60 år och två äro 59 år gamla. En sådan åtgärd inverkar likväl icke något på budgetens belopp, hvilket, såsom bekant, icke på många år undergått någon förändring. Medlen utgå från samma kassa, vare sig de benämnas expektanslöner eller pensioner. Jag har icke brådskat dermed, dels emedan jag ansåg saken temligen likgiltig och dels af det skäl, att, så länge dessa personer ännu ega den kraft, att de fortfarande kunna användas i statens tienst,

är det mera troligt, att de kunna blifva använda, då de kvarstå å expektansstaten, än om de öfverflyttas till pensionsstaten. Detta är särskildt förhållandet med Clausen, hvilken är den ende, som, under den tid jag innehaft utrikesportföljen, blifvit uppförd på expektansstaten. Han är ännu i sin fulla kraft, och jag föreställer mig, att han skall komma att söka och äfven erhålla ett nytt konsulat. I och med detsamma han utnämnes till en ny befattning, indrages naturligtvis hans expektanslön.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Det är mycket möjligt, att staten på senare tiden gjort besparingar, derigenom att en del af ifrågavarande tjänster indragits eller sammanslagits, men dessa besparingar borde kunna vara ännu större, ty nog förefaller det underligt, att personer, som genom indragningar kommit på expektansstat, icke kunna blifva använda vid något af de tillfällen, då nya platser blifva tillsatta. Icke hafva väl indragningen eller sammanslagningarne skett derföre att de personer som ännu haft befattningarne varit odugliga att sköta sina befattningar, allra helst då de innehaft dem en så kort tid. Man har till och med tvärtom velat påstå, att vissa af dessa på expektansstat stående tjänstemän varit erbjudna nya befattningar, men vägrat att emottaga dem, och detta är ju ej att undra på, om de utan något arbete få behålla sin lön på expektansstat. Detta vore ett fullt tillräckligt skäl att indraga anslaget; ty så länge de kvarstå på expektansstaten, hafva de väl också skyldighet att emottaga en tjänst, när den erbjudes dem af Kongl. Maj:t, och i motsatt fall lära de väl ej ega rätt att uppbära någon expektanslön.

Är förhållandet emellertid så, som Hans Excellens Herr Utrikesministern nämnde, att åtskilliga af dem tjenat staten så många år, så vill det synas som det skulle ligga någon billighet uti att de få ersättning, då staten icke vidare *vill eller kan* använda dem i sin tjänst; men då tror jag, att det varit riktigare, om dessa lika väl som andra tjänstemän uppförts på indragnings- eller pensionsstat i stället för på expektansstat. Derigenom skulle de naturligtvis komma i samma ställning som andra tjänstemän, att de icke blefvo skyldiga att såsom nu stå i reserv för att användas vid behof, som möjligen kunna yppas, hvilket ju är orimligt, om de icke äro användbara.

Det förefaller mig äfven besynnerligt, att, då man sammanslår två befattningar, nemligen ministerposterna i Haag och Brüssel, man ställer båda innehafvarne på expektanslön i stället för att, såsom jag ansett lämpligt, fortfarande använda den ena af dem; ty den ena eller den andra borde väl hafva varit lämplig att sköta den nya platsen och icke båda olämpliga för sina platser. Genom en sådan åtgärd hade den ena af dessa expektanslöner varit öfverflödigg och kunnat besparas statsverket.

Då vi nyss från statsrådsbänken fått höra, att Hans Excellens

Herr Utrikesministern har för afsigt att föreslå Kongl. Maj:t att öfverflytta Utrikes-departementets expektansstat på indragningsstat, så föreställer jag mig, att ingen skada kan uppstå, om man nu indroge anslaget till expektanslönerna, ty då torde Kongl. Maj:t nog föranstalta om att denna afsigt utföres, och således öfverflyttningen snart verkställles.

Jag anhåller fortfarande om bifall till det af mig framställda förslaget.

Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena, Björn-stjerna: Jag skall be att få upplysa den siste värde talaren derom, att för den händelse expektanslöntagarna komme att öfverflyttas på pensionsstat, kunde detta icke ske på svensk indragningsstat utan på de förenade rikenas utrikes-pensionsstat. Härigenom sker således endast en öfverflyttning från den ena sidan till den andra i utrikes-budgeten, och det har alldeles ingen inverkan på budgetens belopp. antingen ifrågavarande personer fortfarande tillhöra expektansstaten eller uppföras på pensionsstaten. Någon minskning i utgiftssumman kommer förändringen åtminstone icke att medföra, men kanske en förhöjning, i fall Grefve Hamilton, hvars expektanslön uppgår till blott 4,800 kronor, skulle anses berättigad till den högsta ministerpensionen eller 6,000 kronor.

Samme talare vidrörde äfven den frågan, hvarföre icke vid sammanslagningen af ministerposterna i Haag och Bruxelles någon af ministrarna i dessa städer fortfarande användts, i stället för att båda sattes på expektansstat. Jag kan icke upplysa om anledningen härtill, emedan jag vid detta tillfälle innehade en annan befattning och vistades på utrikes ort. Men förmodligen förefunnos härför skäl, som af Kongl. Maj:t gillades. Och så vidt jag vet, har sedan dess icke någon ministerplats erbjudits åt någon af dessa herrar. Man måste vid bedömandet af denna fråga taga i betraktande den omständigheten, att ministerplatserna äro af så ömtalig beskaffenhet, att det icke må förundra någon, om vid tillsättande af en sådan Kongl. Maj:t utnämner den person han anser vara den allra lämpligaste, utan att fästa något öfvervägande afseende å huruvida 4,000 kronor inbesparas på expektansstaten eller icke. Derföre ser man äfven stundom, att till sådana platser tagas personer, som stå helt och hållet utanför den diplomatiska karriern. Egde vi flera ministerposter än nu, skulle tillfälle troligen ej saknats att använda de till expektansstat öfverflyttade, men med de få vi nu hafva inträffa sällan ledigheter, och afseende måste då äfven fästas vid att ej allt för mycket hämma befordran för de i tjänst varande.

Herr Wieselgren: Då Hans Excellens Herr Utrikes-ministern förklarade sig vara i okunnighet om, huru vida förre chargé d'affaires i Rio Janeiro Herr Hyltén-Cavallius vore till helsan återställd eller icke, och jag är i tillfälle att härom lemna upplysning, ber jag att

få nämna, att ifrågavarande embetsman aldrig blifvit till helsan fullt återställd, utan ännu hemsökes af följderna utaf den sjukdom, af hvilken han under sin tjänstgöring i Brasilien angreps och hvilken föranledde hans återvändande derifrån. Men det torde tillåtas mig erinra Kammaren, att han i trots af sin brutna helsa ändå vetat gagna sitt fosterland genom synnerligen förtjenstfulla forskningar och derå grundade bidrag till belysandet af vårt folks äldsta historia; jag torde för styrkandet af denna uppgift blott behöfva påminna om hans högst värdefulla arbete »*Während och Wirdarney*».

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, biföll Kammaren Utskottets i *punkten 1* gjorda hemställan.

Derefter föredrogs Utskottets förslag i *punkten 2*, hvars innehåll här ofvan finnes omförmäldt.

Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes ärendena, Björnstjerna, yttrade: De åsikter, som ligga till grund för Utskottets förslag i denna del äro äfven i allt väsentligt mina; och jag tror mig kunna säga, att de äfven blifvit af Kongl. Maj:t tillämpade under en längre följd af år.

Till en början har Utskottet uttalat såsom sin åsigt, att det vore lämpligt och skulle leda till besparingar att förena de diplomatiska och konsulära befattningarne, der detta låte sig göra. Detta är äfven min öfvertygelse och jag helsar med en viss tillfredsställelse detta uttalande från Utskottet, emedan det gifver stöd för min åsigt gent emot konsulatkomitén, som vill skilja dessa befattningar å alla ställen, der de nu äro förenade, med undantag af Konstantinopel. Komiténs åsigt har äfven blifvit biträdd af norska Stortingets konstitutions-komité, men för min del anser jag det vara bättre och mindre kostsamt att fortfarande hafva dessa befattningar förenade, der det sig göra låter, och jag kan således icke hafva något emot denna Utskottets framställning. Jag lemnar dock derhän, huruvida Utskottets förslag kan tillämpas i vidsträcktare mån än redan skett, ty så länge vi icke hafva flera beskickningar än nu är fallet, lærer det svårligen låta sig göra att förena dessa båda befattningar på någon annan ort än den, der detta redan är förhållandet, nemligen i Konstantinopel, Athen, Rom, Lissabon och Washington. I de stora sjöstäderna London, Köpenhamn och Petersburg hafva såväl ministrarne som konsulerne hvar och en på sitt område så mycket att göra, att någon sammanslagning af deras befattningar omöjligen kan ävägbringas. Hvad beträffar de öfriga ministerplatserna, uti Paris, Berlin, Wien, Madrid samt Haag och Bruxelles, äro dessa städer belägna midt inuti landet, i följd hvaraf det icke låter sig göra att derifrån utöfva konsulatbefattningar, hvilka i sjöstäderna hafva sin egentliga verkningskrets. Jag tror således icke, att förslaget kan leda till något praktiskt resultat, med

mindre att vi få nya diplomatiska befattningar inrättade. Men, som sagdt, jag har för min del ingenting deremot.

Hvad expektanslönerna beträffar, har jag om dem redan yttrat mig och har därför ingenting vidare att tillägga.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 3.

Blef äfvenledes bifallen.

De utlåtandet bifogade *tabeller* lades till handlingarne.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.
